

Tartu Ülikool

Sotsiaalteaduste valdkond

Narva Kolledž

Õppekava Humanitaarained mitmekeelses koolis

Darina Kvjatkovskaja

**AKTIIVÕPPE MEETODID NARVA KOOLIDE
KEELEKÜMBLUSKLASSIDES**

Bakalaureusetöö

Juhendaja Enda Trubok

NARVA 2023

Olen koostanud töö iseseisvalt. Kõik töö koostamisel kasutatud teiste autorite tööd, põhimõttelised seisukohad, kirjandusallikatest ja mujalt pärinevad andmed on viidatud.

Darina Kvjatkovskaja
/allkirjastatud digitaalselt/

Mina, Darina Kvjatkovskaja (13.10.1994),

1. Annan Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) enda loodud bakalaureusetöö „Aktiivõppe meetodid Narva koolide keelekümblusklassides“, mille juhendaja on Enda Trubok, reprodutseerimiseks eesmärgiga seda säilitada, sealhulgas lisada digitaalarhiivi DSpace kuni autoriõiguse kehtivuse lõppemiseni.
2. Annan Tartu Ülikoolile loa teha punktis 1 nimetatud bakalaureusetöö üldsusele kättesaadavaks Tartu Ülikooli veebikeskkonna, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace kaudu Creative Commons'i litsentsiga CC BY NC ND 4.0, mis lubab autorile viidates teost reprodutseerida, levitada ja üldsusele suunata ning keelab luua tuletatud teost ja kasutada teost ärieesmärgil, kuni autoriõiguse kehtivuse lõppemiseni.
3. Olen teadlik, et punktides 1 ja 2 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile.
4. Kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei riku ma teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse õigusaktidest tulenevaid õigusi.

Darina Kvjatkovskaja

14.05.2023

SUMMARY

“Active Learning Methods in Language Immersion Classes in Narva”. The topic of the research is timely since by the year 2024 the transition to Estonian language education will be implemented. The research problem states that not all language immersion teachers in Narva use active learning methods in their language immersion classes.

The aim of the Bachelor's thesis was to identify the most used and most effective active learning methods in language immersion classes in Narva schools.

Based on the aim, I specified research questions for the bachelor's thesis:

Which schools in Narva have language immersion classes?

What kind of active learning methods do language immersion teachers use in their language immersion classes in Narva?

How often do language immersion teachers use active learning methods in their language immersion classes?

What kind of active learning methods from teachers' point of view do children like the most?

What kind of language learning methods from teachers' point of view support pupils in the best way?

What kind of Estonian language textbooks offer teachers at Narva schools the most support in implementing active learning in language immersion classes?

The research consists from theoretical and practical part. The theoretical part of the thesis gives an overview of the essence of the active learning and its methods as well as of the essence of the language immersion, its history and implementation of the language immersion program in Estonia. The practical part of this paper consists of research results that were obtained by using quantitative research method among 23 language immersion

teachers in six schools in Narva. I developed a questionnaire that proceeded from the aim of the bachelor's thesis as well as research questions. The questionnaire contains 20 questions and was performed via the web. I sent the questionnaire to principals of selected schools who transferred it to teachers. Fifty people got the questionnaire, 23 language immersion teachers working in primary schools answered it.

The conclusion shows that in selected schools early, partial and late immersion programs are used.

Based on answers given by language immersion teachers working in Narva schools to twenty web-based questions we can point out that the most common active learning methods are classroom routine activities, different games, tasks to develop creativity and thinking skills, group work, pair work, role-playing games, role-playing games in pairs, brainstorming, interviews, interactive games, language showering and outdoor learning. From the point of view of language immersion teachers, the most effective method is games.

SISUKORD

KASUTATUD MÕISTED	7
SISSEJUHATUS	10
1. TEOREETILINE OSA	14
1.1. Aktiivõppe olemus	14
1.2. Aktiivõppe rakendamise etapid ja valik meetodeid	14
1.3. Keelekümbluse olemus ja ajalugu	20
1.4. Keelekümblus ja keelekümbluse mudelid Eestis	21
2. PRAKTILINE OSA	24
2.1. Uurimistöö metoodika	24
2.2. Uuringu tulemuste analüüs	25
2.3. Eesti keele õpikute analüüs (esimene kooliaste) ja keelekümblusmetoodika eesti keele kui teise keele õppimiseks	31
2.4. Õpikute valik ja analüüs	32
3. ARUTELU JA JÄRELDUSED	39
3.1. Arutelu, järeldused	39
KASUTATUD ALLIKMATERJALID	42
LISAD:	47
Lisa 1. Õpikute analüüsi tabel	47
Lisa 2. Õpetajate vastused küsimustikule	54
Lisa 3. Õpikute valik	65

KASUTATUD MÕISTED

Aktiivõpe - õppijaid intensiivsele tegevusele ja iseseisvusele suunav õpe (HAR, 2014).

Individuaaltöö - õppevorm, kus õpilane töötab õpetaja suunamisel omaette (HAR, 2014).

Intervjuu - suuline küsitlus andmete ja arvamuste saamiseks (HAR, 2014).

Keelekümblus – keeleõppemeetod, mille puhul vähemalt pool õppemahust omandatakse teises keeles (HAR, 2014). Keelekümblusel on erinevaid mudeleid.

Hiline keelekümblus / hilise keelekümbluse mudel - rakendatakse põhikooli teise astme 5. või 6. klassist alates. Programmi vältel moodustavad eesti keel ja eesti keeles õpitavad ained vähemalt 60% õppekava mahust (Haridus- ja Teadusministeerium veebileht).

Täielik keelekümblus - rühm komplekteeritakse vene kodukeelega viieaastastest lastest. Õppe- ja kasvatustegevused viiakse läbi vaid eesti keeles (Kohtla-Järve Tammiku Põhikooli veebileht).

Osaline keelekümblus - rühm komplekteeritakse vene kodukeelega kolme-nelja-aastastest lastest. Õppe- ja kasvatustegevused toimuvad rühmas nii vene kui ka eesti keeles; rühmas on õpetajatena kahe keele kandjad. Päeva ühes pooles eestikeelse õpetajaga omandatud teadmised-oskused rakendatakse päeva teises pooles venekeelse õpetaja juhitud tegevustes (Kohtla-Järve Tammiku Põhikooli veebileht).

Varane keelekümblus/varase keelekümbluse mudel - põhikooli lõpuks toimub vähemalt 60% õppest eesti keeles, s.o õppekeeleks loetakse nende õpilaste puhul eesti keel. Vene keele kui emakeele õppega alustatakse teise klassi teisest poolaastast. Vene keele osatähtsus õppekeelena suureneb järk-järgult, kuni moodustab 6. klassist ligikaudu 40% õppekava mahust (Kohtla-Järve Tammiku Põhikooli veebileht).

Keelekümblusprogramm - on süsteemne, terviklik ja toetatud õppe korraldamise viis, mille aluseks on erinevad koolieelse lasteasutuse keelekümblusrühmas ja põhikooli keelekümblusklassis rakendatavad mudelid (Haridus- ja Teadusministeeriumi veebileht).

Keelekümbluskool - kool, kus õpitakse keelekümblusprogrammi alusel (HAR, 2014).

Keelehoiak – keele püsimine (Ehala, M. & Niglas K., 2004, lk 2115).

Kvantitatiivne uurimismeetod - sisaldab täpseid andmeid, opereerib arvude ja hulkadega ning järeldused tehakse statistilise andmeanalüüsi põhjal (Uurimistöö alused, 2020).

LAK-õpe - lõimitud aine- ja keeleõpe, keele ja aine koosõpe (HAR, 2014).

Mitmekeelsus - mitme keele võrdne valdamine ja kasutamine (HAR, 2014).

Mäng - igapäevasest elust eraldatud tegevus üldjuhul varem kokku lepitud tingimustel (mängureeglid). Sportmäng võib olla ka töö, kui see on väärtuseks vaatajatele ja kanaliks reklaami vahendamisel. Väga palju mängu on ka koolituses, kus kinnistatakse omandatud väljamõeldud olukordades, senisest enam võiks koolituses olla ka tööd so. koolitatavad osalevad reaalsete olukordade analüüsimisel ja lahendamisel. Mängides omandatakse ka eluks vajalikke teadmisi, oskusi, vilumusi jms (Haridusterminid, 2012).

Paaristöö - õppevorm, kus kaks õpilast töötavad ülesande täitmisel üheskoos (HAR, 2014).

Pädevus - asjakohaste teadmiste, oskuste ja hoiakute kogum, mis tagab suutlikkuse teatud tegevusalal või -valdkonnas tulemuslikult toimida (HAR, 2014).

Riiklik õppekava - kavas esitatakse õppe eesmärgid, oodatavad õpitulemused, hindamise tingimused ja kord ning nõuded õppekeskkonnale, õppe ja kasvatuse korraldusele, kooli lõpetamisele ja kooli õppekavale (Haridusterminid, 2012).

Sihtrühm - inimrühm, kellele tegevus, propaganda, reklaam vm on suunatud (HAR, 2014).

Tööraamat - õppevahend, milles on koos õpik ja töövihik (HAR, 2014).

Õppevorm - õppetöö korraldamise moodus, nt seminar, õppekäik (HAR, 2014).

Õppekava - õppe ja kasvatuse alusdokument, mis määrab õppe- ja kasvatuseesmärgid, õppe sisu ja mahu, metoodika põhimõtted ning hindamise alused, nõuded õppekeskkonnale jms (HAR, 2014).

Õpikeskkond - õppimist mõjutavate tegurite (õppemeetodid, õppevahendid, kaasõppurid, õpperuumid, virtuaalne keskkond jm) kooslus (HAR, 2014).

Õppe-eesmärk - õppekavas, ainekavas või tunnikonspektis fikseeritud taotletav teadmine, oskus, väärtus vms (HAR, 2014).

SISSEJUHATUS

Eestis on aktuaalne nüüdisaegse õpikäsituse põhimõtete elluviimine. Üheks põhimõtteks on õppijate toetamine aktiivõppemeetodite laiema kasutuselevõttuga õppetöös. Aktiivõppe meetodite kaudu võib õpilane väljendada oma mõtteid selgelt nii emakeeles kui ka võõrkeeles. Need meetodid võimaldavad õpilastel tunnis aktiivne olla, muuta õppeprotsessi huvitavaks ja seeläbi suurendada nende valmisolekut ainet õppida. Oma teoses „*Aktiivõppe meetodi*“ on Salumaa, Talvik ja Saarniit maininud aastal 2004, et õpilased omandavad keelt tihti paremini aktiivselt tegutsedes kui traditsiooniliselt lugedes, kuulates või vaadeldes. Nende hinnangul sobib aktiivõpe kõige paremini järgmistes õppeainetes: inimeseõpetus, ühiskonnaõpetus, kodanikuõpetus, matemaatika, füüsika jt. (Salumaa jt, 2004, lk 7)

Et aktiivõpe kuulub ühe olulisemana keelekümbluse põhimõtete hulka, hakkasin uurima aktiivõppe meetodeid Narva koolide keelekümblusklassides.

Ülle Rannuti andmete järgi on keelekümblus õppemeetodina Eestis kasutusel juba 1980. aastate lõpust ning teinud läbi suure arengu (Rannut, 2004, lk 30). Keelekümblusmeetod toetab hästi kakskeelset õpet. (Samsonova, 2015, lk 6). Kuna Narvas elab 01.01.2023 seisuga eesti keelest erineva keelega inimesi 94,2% (Invest in Narva veebileht), kuuluvad uurimistöö valimisse Narva koolide keelekümblusklassid. Need klassid on loodud seetõttu, et igapäevaelus puudub Narvas toetav eestikeelne keelekeskkond ning inimestel pole otsesest vajadust eesti keelt osata.

Kõige rohkem on riigikeelest erineva emakeelega õpilasi venelaste (84,4% ehk 45278), ja ukrainlaste (3,2% ehk 1737) hulgas (Invest in Narva veebileht).

Keelehoiakud ja -oskused on kakskeelsuse kaks peamist ja üsna sõltumatut tegurit. Need tegurid moodustavad aluse kakskeelsusele, mis arendab enesehinnangut. „Teise keele oskus annab võimaluse kokku puutuda uute suhtlusrühmadega ja kultuuriliste tegevustega, mis mõjutavad enesehinnangut. Teisisõnu tähendab kakskeelsus ka kakskeelsust (Rannut, 2001, lk 13)“. Seetõttu on keelekümblusprogrammiga liitunud paljud lasteaiad ja

koolid Eestis (Samsonova, 2015, lk 6). Minu töö käsitleb koole, kus on keelkümblusklassid.

Liina Smolin (2014, lk 14) on avaldanud oma keelekümbluskeskuse väljaandes „15 aastat keelekümblust“, et koolides on eesmärgiks kasutada täielikku keelekümblust. Keelekümblusemeetod on efektiivne, et omandada keel heal tasemel ja samuti annab see võimaluse lastele juba lapsepõlves rääkida kahes või rohkemas keeles. Eesti keele õpetamisest Eesti vene õppekeelega koolide I klassides on kirjutanud põhjalikult Ülle Rannut (2001, lk 3), kes tõi välja, et eesti keel muutus kohustuslikuks 2001. aastal nende õpilastele, kelle emakeel ei olnud eesti keel, püstitati eesmärk minna üle eestikeelsele õppele ja valmistada ette õpilasi ja õpetajaid aastaks 2007.

Eespool mainitud eesmärgid ei ole vene koolides siiani täitunud. Seetõttu tõstatab haridusminister Tõnis Lukas 2022. aastal uuesti üles küsimuse üleminekuks eestikeelsele õppele aastaks 2024, sest Eesti Vabariigis peavad saama ühtseid riigiteenuseid ja haridust eesti keeles kõik lapsed lasteaiast kuni gümnaasiumini. Lukase sõnul hõlbustab üleminekut asjaolu, et paljudes Ida-Virumaa õppeasutustes on juba pikka aega õpetatud keelekümblusmetoodika järgi, olemas on keelenõuded ja metoodilise rakendamise kogemus (Lukas, 2022). Nimetatud põhjustest lähtuvalt on koostatava bakalaureusetöö teema aktuaalne ning valimisse kuuluvad haridusministri poolt mainitud keelekümbluse kogemusega piirkonna koolid. Aktiivõppe uurimisele keskendusin sellepärast, et Narva kolledži õpetajakoolituse praktikandid, kelle hulka ka ise kuulusin, väitsid 2017. aastal praktika kokkuvõtval seminaril, et Narva koolides ei kasutata piisavalt kaasaegseid meetodeid, sh aktiivõpet. Arvestades mainitud põhjusi, on bakalaureusetöö uurimisprobleemiks, et kõik keelekümblusõpetajad ei kasuta ühtseid kaasaegseid aktiivõppe meetodeid Narva koolide keelekümblusklassides.

See ei võimalda mõnes koolis kaasaegse õpikäsituse põhimõtteid piisavalt ellu viia. Käesolevas bakalaureusetöös püüan teada saada, kas see kehtib ka keelekümbluskoolides. Selleks innustasid ka Janika Oleinikova (2018, lk 18) bakalaureusetöö uurimistulemused: "Õpetajaid, kes kavandavad õuesõpet perioodi kavades Ida- ja Lääne-Virumaal, on 37%. Ja ainult 9% õpetajatest kavandavad õuesõppe tegevusi kui ka lähtuvad hetkeolukordadest." (ilmastikust, laste meeleolust jne).

Bakalaureusetöö eesmärk on välja selgitada enim kasutatavad ja kõige tõhusamad aktiivõppe meetodid Narva koolide keelekümblusklassides.

Eesmärgist lähtuvalt seadsin bakalaureusetöö uurimisküsimused:

1. Missugustes Narva koolides on keelekümblusklassid?
2. Missuguseid aktiivõppe meetodeid kasutavad Narva koolide keelekümblusõpetajad keelekümblusklassides?
3. Kui tihti kasutavad keelekümblusõpetajad keelekümblusklassides aktiivõppe meetodeid?
4. Missugused aktiivõppe meetodid meeldivad õpetajate arvates lastele kõige rohkem?
5. Missugused aktiivõppe meetodid toetavad keelekümblusõpetajate arvates õpilasi kõige paremini?
6. Missugused eesti keele õpikud pakuvad Narva koolide õpetajatele keelekümblusklassides aktiivõppe rakendamisel kõige rohkem tuge?

Lõputöö uurimistulemused annavad eestikeelsele õppele üleminekuperioodil ülevaate Ida-Virumaal rakendatavatest keelekümblusprogrammidest, kasutatavatest õpikutest ning keelekümblusmudeli rakendumisest Narva koolide näitel, rõhuasetusega aktiivõppele.

Bakalaureusetöö valimisse kuulub Narva linna 23 keelekümbluse õpetajat ja 6 kooli, kus rakendatakse keelekümblusmetoodikat: 5 kooli, mis kuulusid aastal 2014 keelekümblusprogrammi, ning Kreenholmi Gümnaasium, mis liitus programmiga hiljem. Uuringu viisin läbi kvantitatiivse meetodi abil, kasutades andmete statistilist ja võrdlevat analüüsi.

Uurimistöö koosneb sisukorrast, resümeest, uurimistöö mõistete sõnastikust, sissejuhatusest, uurimuse teoreetilisest ja praktilisest osast, kokkuvõttest ja lisadest. Uurimuse kogumaht on 67 lk. Töös kasutatakse 53 allikat.

Töö teoreetiline osa annab ülevaate aktiivõppe olemusest ja meetoditest, keelekümbluse olemusest, ajaloost ja keelekümbluse rakendumisest Eestis.

Varem on keelekümblust ja aktiivõppe meetodeid uurinud Tallinna Ülikooli magistrandid

Marii-Helen Kebbinau (2013), kes analüüsis oma magistritöös "3. klassi keelekümluse õpikut" ja Kristi Kiilman (2009), kes uuris "Aktiivõpet ja aktiivõppe meetodeid II kooliastmes" (2009).

Uurimisöö praktiline osa sisaldab uurimistulemusi, mis saadi kuue Narva kooli keelekümlusklassi 23 keelekümlusõpetaja hulgas kvantitatiivse uurimismeetodi abil.

Uuringutulemusi kajastab uurimistöös 2 tabelit ja 18 diagrammi.

1. TEOREETILINE OSA

Keelekümblusklassides kasutatakse õppeprotsessis peamiselt aktiivõppemeetodeid, samas kinnistatakse ka rutiinseid tegevusi.

1.1. Aktiivõppe olemus

Aktiivõpe on õppetöö vorm, kus õppurid ise osalevad aktiivselt õppeprotsessis. Aktiivõppe meetodite kaudu saab oma mõtteid nii emakeeles kui ka võõrkeeltes selgelt, asjakohaselt ja viisakalt väljendada, arvestada olukordadega ning mõista suhtluspartnereid. Samuti on võimalik tutvustada ennast ja põhjendada oma seisukohti, teha lugemisvalikuid ning mõista nii teabe-, ameti- kui ilukirjandustekste. Saab kirjutada erinevaid tekstiliike, kasutades õigeid linke, lihvida keelestiili ja sõnavara, kasutada suhtluses argi- ja väljendusrikast kõnet.

Eestikeelse õppega kooli riiklikus õppekavas (edaspidi RÕK) on kirjas, et eesti keelt õpitakse „ainekava „Eesti keel ja kirjandus“ järgi, välja arvatud käesoleva määruse §17 lõikes 1 sätestatud juhul.“ Koolides, kus õppekeeleks pole eesti keel, õpetatakse eesti keelt teise keelena vastavalt eesti keelele, välja arvatud juhul, kui kooli või individuaalse õppekavaga on ette nähtud, et eesti keelt õpitakse vastavalt eesti keele ja kirjanduse õppekavale (Põhikooli riiklik õppekava, RT I, 29.08.2014, 20, § 15).

Keelekümblusprogrammi kodulehel on üleval soovitatavad õpikud (Kukk jt, 2011, lk 41).

Õpetajatele toob teises keeles õpetamine kaasa laienenud ja lõimunud rolli – võtta endale samaaegselt nii aine- kui ka keeleõpetaja ülesanded (Kukk jt, 2011, lk 13).

Keelekümblusprogrammi metoodilised põhimõtted baseeruvad hea õpetamise taval. Kõik aktiivõppemeetodid on selles kasutusel (Kukk jt, 2011, lk 45).

1.2. Aktiivõppe rakendamise etapid ja valik meetodeid

Aktiivõppe meetodite puhul läbitakse mitmeid etappe. Salumaa jt (2004, lk 9) järgi on nende meetodite rakendamisel kuus peamist etappi: sissejuhatus, gruppide moodustamine,

gruppide juhendamine, meetodi läbiviimine, emotsioonide väljaelamine ning refleksioon, analüüs ja arutelu.

Piret Luik (2010) on aktiivõppe käsiraamatus esile toonud selle meetodi positiivsed küljed, milleks on nii õpilaste kui ka õpetaja uudishimu, vabadus tegutseda aktiivselt, originaalsus ja loomingulisus, uue avastamine, iseseisev ja kriitiline mõtlemine, suhtlemine ja koostöö kaasõpilaste ja õpetajaga, tegutsemine vastavalt situatsioonile, elulised ülesanded, enda ja teiste töö hindamine.

Õpetaja loob õpilaste jaoks uudse situatsiooni, kus nad protsessi käigus avastavad ise erinevaid seaduspärasusi. Aktiivõppe meetodid aitavad õpilastel saavutada tõhusamalt õpiväljundeid, haridusalaseid eesmärke ning õpetavad toime tulema igapäevaelus.

Järgnevalt annan ülevaate sagedamini kasutatavatest aktiivõppe meetoditest:

Rutiinõppe tegevus tähendab seda, et õpetaja kordab lastega iga päev kindlaid tegevusi. Selle efektiivsus seisneb selles, et neid pidevalt korrates suureneb laste vilumus. Samas areneb laste sõnavara, mida õpetatakse lihtsamast keerulisemani ja tuttavalt uuele (Kebbinau & Aja, 2009, lk 82).

Rutiinõppe tegevused võimaldavad plaanipäraselt arendada sõnavara, järgides põhimõtet tuttavalt uuele, lihtsamalt keerulisemale. Ekspertide hinnangul võiks rutiintegevusi rakendada nii vähe kui võimalik ja nii palju kui vajalik (Kebbinau & Aja, 2009, lk 82).

Mängude kaudu õpivad lapsed kiiremini. Tavaliselt sisaldavad kõik mängud ja mängureeglid üllatust, konkurentsi või koostöö elementi. Mängud on keeleõppevahend, mis võimaldab lastel õppida uut sõnavara, harjutada ja laiendada sihtkeele kasutamist, samuti arendada meeldivalt ja loomulikult viisil probleemide lahendamist, vastastikust õppimist ja ühist õppimist (Genesee, 2009, lk 149).

Mänge koolipäeva taaselustamiseks võib korraldada kas enne uue teema algust, õpetamise ajal või siis kulmineeruva tegevusena. Kuna keelekümbluslapsed peavad suutma küllalt pika aja jooksul tähelepanelikult kuulata, pakub mäng suurepärase võimaluse liikumiseks ja füüsiliseks tegevuseks koos kognitiivse ja emotsionaalse osalemisega. Mängu ajal peaksid lapsed mõtlema ja kasutama sihtkeelt spontaanselt, isegi üksiksõnu või lühikesi lauseid. Mängu kaudu toimub ka keeleline lõimimine, sest mängudes kasutatavad sõnad ja väljendid on rakendatavad ka muudes tegevustes (Genesee, 2009, lk 149).

Loovuse ja mõtlemise arendamine lapsepõlves toetab inimest ka täiskasvanueas. Loovus on omaduste ja oskuste kogum, mis võimaldab luua algupäraseid ja originaalseid lahendusi, leida varem märkamata seoseid ning avastada midagi täiesti uut. Hoolimata asjaolust, et inimeste võimed on erinevad, on kõik võimelised loovalt mõtlema. Tegelikult takistab loov olemast eelarvamus, et inimene ei saa olla loov. Loovust saab arendada erinevate loovtehnikate kaudu, mis kirjeldavad samm-sammult, kuidas ärgitada ennast loovalt mõtlema ja originaalset lahendust leidma. Loominguliste tehnikate valdamine aitab ületada ummikseisu, et säiliks kaasamõtlejate entusiasm ja säiliks tootlikkus (Ettevõtlusõppe veebileht)

Ameerika psühholoog Robert Sternberg (2010), kolmekomponendilise intelligentsusteooria autor, kirjeldab loovust kui harjumust otsida uusi viise, et näha väljakutsetes uudseid võimalusi, võtta teistest erinevalt julgeid riske, jäädes oma väärtustele ja uskumustele kindlaks. Takistuste puhul peab olema harjumus leida alati tee nende ületamiseks.

Paljude maailmas tuntud õpikute ja metoodilise kirjanduse autori Dr Dorothy Einoni sõnul on väikesed lapsed piisavalt uudishimulikud ja enesekindlad, et uut katsetada. Väikesed lapsed elavad hetkes ja nad unustavad mõne minutiga ebaõnnestumised. Nad ei häbene, ei karda eksida. Loomingulised võimed säilivad inimestel kogu elu. Vajalik on lapse loovust arendada, et ta jääks kiiresti muutuvast maailmast loovaks, paindlikuks-kohanemisvõimeliseks (Einon, D. 2002)

Rühmatöö eelised olid teada juba ammu enne arvutite tulekut. Seega pole tegemist uue õppemeetodiga, mida on hakatud kasutama alles arvutite kasutusele võtust alates. Rühma suurus varieerub kahest õpilasest kuni terve klassikollektiivini. Sageli ei ilmne rühmatöö mõju kohe, kuid tähtis on kollektiivne mälu. Teoreetikud on järeldanud, et kui lapsed teevad arvutis paaris- või rühmatööd, on nende tulemused paremad, rühmas õppinud õpilaste tulemused on paremad ka hiljem üksi töötades. (Aktiivõppe meetodid, 2008).

Rühmatööl võivad olla erinevad eesmärgid, mille saavutamiseks tuleb valida sobiv rühmatöö meetod ehk strateegia, milleks sobivad uue materjali esitamine, uue info omandamine (seminar, mosaiik); analüüsioskuste kujunemise toetamine (väitlused, juhtumite analüüs, simulatsioonid); sotsiaalsete oskuste kujundamine, koostöö edendamine, demokraatlike harjumuste kujundamine/demokraatia õppimine

(rühmaarutelud, lumepalli veeretamine, diskussioonid, akvaarium, viie minutine lavastus); erinevate arusaamade, seisukohtade ja hoiakute väljatoomine ning tunnustamine, oma kogemuse paigutamine teadmisesse (akadeemiline vaidlus, rollimängud, intervjuu, ridade moodustamine); uute ideede genereerimine, probleemilahenduse oskused (ajurünnak, juhtumite analüüs, avatud ruumi meetod) (Tartu Ülikool veebileht).

Võimaluste loomine õppijatele iseennast tundma õppida (iseseisvuse tunnetamine, oma tugevuste ja nõrkuste tundmaõppimine). Rühmatöö tugevusteks on, et see aitab arendada õpilastes mitmeid oskusi: suurem vastustus kandub õppijatele; paraneb töö kvaliteet (ühislooming); suhtlemine aktiveerub (loob õpikogukonna); suureneb üksteise toetamine ja õpetamine; arenevad rühmatööoskused; osaliselt väheneb õpetaja töökoormus (Tartu Ülikool veebileht).

Aktiivõppe meetoditest on rühmatööle iseloomulik, et rühma liikmed tajuvad end rühmana; mõtetele, ideedele, ettekujutustele leitakse ühine nimetaja; nad usuvad, et suudavad koos rahuldada oma vajadused ja huvid. Oluline on, et rühma liikmete tegevus mõjutab iga liiget, nad sõltuvad üksteisest, kujunevad välja normid, rollid, staatus, jõud ja emotsionaalsed suhted; suheldes üksteisega mõjutatakse ka üksteist; liikmed tahavad rühma kuuluda ning hoiavad omavahel kokku.

Tartu Ülikooli veebilehel rõhutatakse, et rühmatöö õnnestumises on oluline tingimus selged eesmärgid ja õpiväljundid. (Tartu Ülikool veebileht).

Paaristöö kui lihtsaim õppevorm on kasulik enne suuremas rühmas töötama hakkamist. Õpilane väljendab siis oma mõtteid ühele partnerile/eakaaslasele enesekindlamalt ja julgemalt kui suures rühmas ning tema mõtteid on kergem aktsepteerida kui suure grupi mõtteid (Aktiivõppe meetodid, 2008).

Rollimäng ja rollimäng paarides on üks aktiivsetest õppemeetoditest, mis arendab koostööharjumust ja pakub õpilasele enda kohta teavet. Paljud traditsioonilise õppimise pooldajad leiavad, et mäng on ajaraiskamine, eriti kui see on lõbus. Kuid tundub, et lõbus mäng võib olla mängija jaoks äärmiselt pingeline ja informatiivne. „Mõne mängu puhul on isegi paarilise valik katsumus, sunnib asjade üle uut moodi järele mõtlema (Aktiivõpe, 1999).“ Salumaa ja Talviku (2010) järgi on see aktiivõppe alla kuuluv rollimäng paarides, mis võimaldab õpilastel harjutada kehtestava käitumise tehnikaid: 1. Õpilased valivad paarilise ning saavad jaotusmaterjali „Kehtestava käitumise tehnikad“. Õpetaja arutab

umbes 5 min jooksul kogu klassiga jaotusmaterjali läbi, vajadusel selgitades. Õpilased on eelmistes tundides teema ja käitumise käsitlemise meelde tuletanud. 2. Järgnevalt saavad kõik õpilased töölehed situatsioonikirjeldustega. 3. Rollimängu ajal jälgib õpetaja klassiruumis toimuvat ja juhendab, kuidas enesekindluse tehnikaid praktikas rakendada. Iga nelja minuti järel annab õpetaja õpilastele hoiatuse. 4. 20 minuti pärast saavad õpilased töölehed küsimustega. Õpetaja kutsub õpilasi 10 minuti jooksul paarikaupa töölehe küsimustele vastuseid otsima. 5. Järgneb klassiarutelu töölehe küsimuste üle. See meetod sobib hästi humanitaarteaduste tundides suhtlemiseks, selle abil saab kinnistada agressiivse käitumisega seotud meetodeid. Eelnevalt peaks olema korratud enesekehtestava käitumise olemus, et osata võrrelda selle erinevusi alistuva ja agressiivse käitumisega (Salumaa & Talvik, 2010, lk 223-224).

Ajurünnakut on defineerinud mitmed teadlased. Tarmo Salumaa (2004) järgi on ajurünnak aktiivõppe meetod, mille abil saab kaardistada probleeme ja nende tunnuseid, samuti käia välja ideid probleemide lahendamiseks. Meetod on tõhus, sest see kujundab harjumust kuulata teisi, reegleid järgides ennast väljendada. Meetod ei täida oma eesmärki, kui esitatud ideid genereerimise ajal hindama hakatakse. (Salumaa jt, 2004, lk 26) Alex Faickney Osborn hakkas 1942. aastal meetodit nimetama ajurajuks ehk ingliskeelse nimetusena *brainstorming*. Ta on välja töötanud kuueastmelise loomingulise probleemi lahendamise käigu. Selle osade hulka kuuluvad: eesmärgi sõnastamine (*objective finding*), tõsiasiade leidmine (*fact finding*), probleemi leidmine (*problem finding*), ideede leidmine (*idea finding*), lahenduse leidmine (*solution finding*) ja nõusoleku leidmine (*acceptance findind*). Ajurünnaku kaudu töötatakse loovad lahendused välja 12-liikmelises grupis operaatori juhtimisel, suurendades ideede arvu, esialgse kriitika ja hinnanguteta, ehk tõstes kvantiteedi kaudu kvaliteeti. (Ajurünnak, lk 1).

Intervjuu kuulub ka aktiivõppe meetodite hulka. Salumaa (2004) sõnul võimaldab see ennast avada partnerile, teha ettevalmistusi koostööks ning harjuda teist kuulama Tema arvates sobib intervjuu hästi rühmade moodustamise algstaadiumis või üksteisega vähe suhtlevate paaride puhul. Samas annab see häid tulemusi ka üksteisega tutvumisel, või pikemalt koos töötanud rühmades, kus kõik pole veel teema üle arutanud. (Salumaa jt, 2004, lk 73-74)

Digiõppe kohta on Kald (2019) välja toonud, et Eesti on Euroopas digiõppe liider, kellel on parimad tulemused hariduse digitaliseerimisel. Brüsseli mõttekoja Euroopa

poliitikauuringute keskuse (CEPS) esimeses raportis on Ley (2018) esitanud neli digiõppe valdkonda: robomatematika, mis on matemaatika õppimine põhikoolis haridusrobotite abil; mobiilne õuesõpe, mis tähendab loodusteaduste õppimist andurite, mobiilirakenduste ja robotika abil; tark koolimaja, kus kool on muudetud anduritega nutikaks ja toetab selle kaudu õppimist; digitaalne matemaatika pakub võimaluse luua uuenduslikke, kaasaegseid õppe- ja õppimismeetodeid digitaalsete materjalide abil.

Keeledušš on üks lõimitud ainekeelse õppe läbiviimise meetodeid, mille kohta Mehisto (2010, lk 16-17) on esile tõstnud kaks peamist eesmärki, milleks on õppida tundma erinevaid keeli ja valmistada ette keeleõppeks. Kuna keeledušš on vaid lühiajaline kokkupuude keelega, on soovitatav võõrkeele paremaks omandamiseks tutvuda enne ühe keele valimist erinevate keeltega. Mehisto (2010, lk 16-17) sõnul kasutatakse keeledušši peamiselt 4-10 aasta vanuste laste puhul 30-60 minutit päevas, mille jooksul nad viibivad võõrkeelses keskkonnas-seega sobib see kasutamiseks koolieelikute ja nooremate laste õppes. Õppes mängitakse, lauldakse, kasutatakse näitvahendeid, liigutakse ning harjutatakse õpiobjektide käsitlemist. Õpetajad kasutavad peamiselt sihtkeelt. Sihtkeele õppimine põhineb rutiinsetel tegevustel, nagu korduvad fraasid, ülesannetega seotud konkreetsed tavad jne. Korduvate tegevuste kaudu kinnistuvad sõnad, fraasid ja laused. Keeleduši meetodit kasutatakse kolmel puhul: tund võõrkeelse kõnelejaga; tunnid, kus liigutakse laulumängude saatel ning õpitakse selle kaudu sõnavara; tunnid, kus vaadatakse videoid ja filme. (Mehisto jt, 2010, lk 16-17)

Õuesõpe ehk väliõpe toimub vabas õhus. Selle läbiviimiseks ei ole vaja hooneid, vaid tundideks on võimalik kasutada koolihoovi, kooliaeda, parke, kooli lähedal asuvaid looduskauneid kohti jne. Võrreldes klassiruumis õppimisega saab õuesõppe puhul paremini välja tuua iga koha ja ökosüsteemide suhted ja seosed. Õuesõppe ajal saavad õpilased rohkem liikuda ja aktiivselt tegutseda, kuid samal ajal ka teadmisi omandada. Uut kogedes on kaasatud ka rohkem meeli (Dahlgren & Szczepanski 2019).

Õuesõppe kaudu saab lastes tekitada huvi ja uudishimu reaalse elu vastu. Õuekeskkonda kasutades muutub õppeprotsess mimekesisemaks. Vähem tähtis ei ole, et värskes õhus viibimine aitab tugevdada nii laste kui ka õpetajate tervist ja vähendada koolistressi (Tark koolituskeskus veebileht).

Õuesõppe tugevusteks peetakse lapse mitmekülgset arengut, mis toetab peenmotoorikat, immuunsüsteemi, silmanägemist, kehalist aktiivsust ja suhtlusoskusi, see motiveerib ja parandab õppetulemusi ning seob õppeaineid päriseluga (Liikuma kutsuv kool veebileht).

1.3. Keelekümbluse olemus ja ajalugu

Keelekümblust on uurijad käsitlenud erinevalt. Haridus- ja Noorteameti Harno kodulehel on määratlus, et keelekümblus on lõimitud aine- ja keeleõppe (LAK-õppe) viis, mis toetab mitmekeelsuse kujunemist ning selleks kasutatakse kahte või enam keelt. (Haridus- ja Noorteamet veebileht). Samas tuuakse ka välja, et LAK-õpe on kõige levinum lõimitud aine- ja keeleõppemudel. (Content and Language Integrated Learning - CLIL). Mehisto (2010) toob välja, et LAK-õpe on katusmõiste, mille alla kuuluvad mitmed teise keele omandamise mudelid (nt keelekümblusprogrammid, osaline võõrkeeleõpe, keelelaager, keeledušš ja mitmed rahvusvahelised projektid)“ (Mehisto jt 2010, lk 15).

Teoses “Õppimine ja õpetamine mitmekultuurilises õpikeskkonnas: keelekümblusprogrammi näitel“, väidavad autorid Kebbinau ja Aja, et keelekümblus on „mitmekeelsust toetav õppevorm, mille edukuse eelduseks on võimalikult paljude heade pedagoogiliste tavade ja kümbluskeele õppimist soodustavate tegurite arvestamine nii õpilase, klassi, kooli kui ka programmi tasandil õppe- ja kasvatustöös“ (Kebbinau & Aja, 2011, lk 8).

Silvi Vare (1999, lk 49) järgi kuulub keelekümblus kakskeelse õppe ühe efektiivsema meetodi hulka, see on levinud ja põhjalikult läbi uuritud vorm. Lisaks toob ta välja keeleõppemeetodi huvitavuse kolm peamist põhjust (Vare, 1999, lk 50):

- 1) annab võimaluse omandada sihtkeelt heal või väga heal tasemel nii kõnelemises, sellest arusaamises, kirjutamises kui lugemises;
- 2) on spetsiaalselt loodud keele õpetamiseks eriti keerulises keelelises demograafias, nagu toimub eesti keele kui teise keele õpetamine Eestis. See tähendab, kui sihtrühm on suur ühekeelne kogukond, kus uuritava keelega on vähe kontakte või puudub see üldse. Seetõttu muud keeleõppe vormid soovitud tulemusi ei anna;
- 3) keeleõppe programm toimub põhikoolis, mis võimaldab õpilastel saavutada nõutava keeleoskuse taseme, mis on põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse rakendamisel väga tähtis.

Innove kodulehel on selgitatud, et keelekümbluse katusmõiste LAK-õpe hõlmab erineva pikkuse ja intensiivsusega lahendusi õppe korraldamiseks (keeledušš, keelelaager,

perevahetus jt). Oma töös tuginen Innove veebilehe definitsioonile, mis määratleb keelekümblust kui keeleõppemeetodit, mille puhul vähemalt pool õppemahust omandatakse teises keeles ning selle kaudu saab laps õppida selgeks kaks või rohkem keelt oma emakeelt kahjustamata. (SA Innove veebileht).

Innove veebilehe järgi on keelekümbustus välja töötatud paljukultuurilise ja mitmekeelse maailma jaoks (SA Innove veebileht).

Genesee (2009, lk 11) on kirjutanud, et keelekümbustusprogrammi kaudu omandab õpilane hariduse kahes või enam keeles, millest üks on õpilase kodune keel ja teine võõrkeel. Niisuguseid programme hakati kasutama 1965. aastal Kanadas Montrealis, kui Quebeci ingliskeelsetele õpilastele loodi programmid, mis võimaldasid neil ära õppida mõlemad Kanada ametlikud keeled – inglise ja prantsuse keele. Õppimise käigus omandab õpilane vähemalt 50% õppekavast teise keele ehk võõrkeele vahendusel kas ühe või mitme aasta jooksul. Programmide üldeesmärkideks on arendada ametlikke rahvuskeeli, rikastada neid hariduslikult, kultuuriliselt ja keeleliselt, säilitada kultuurkeeli ja -pärandit, õppida olulisi piirkondlikke keeli, integreerida kultuurilisi vähemusi enamuskeelsesse ühiskonda, säilitada ja edasi arendada põliskeelte oskust, arendada maailmakeelte oskust.

Näiteks hilises keelekümbluses algavad Quebecis programmid tavaliselt põhikooli esimesel aastal, kui õpilased on umbes 12aastased. Selleks ajaks on õpilastel mõne muu keele õppimise kogemus; enamasti on neil olnud alates esimesest klassist iga päev teises keeles 45–60 minutit õpet, kuid see võis piirkonniti erineda. „Keskkoolis õpetavad teist keelt emakeelena kõnelevad või seda emakeelega võrdsel tasemel valdavad õpetajad ja kogu õppetöö toimub üks või kaks aastat teises keeles, välja arvatud esimese keele õigekirja- ja kirjandustunnid (Genesee, 2009, lk 17).

1.4. Keelekümbustus ja keelekümbuluse mudelid Eestis

Ülle Rannut (2004, lk 30) on kirjutanud, et Eestis võeti keelekümbuluse termin kasutusele 1990. aastatel. Ülemnõukogu presiidiumi all asunud keelte kaitse komitee kiitis tol aastal heaks keelekaitsekomisjoni 1992. aasta tööplaani kui keeleosakonna väljaande, milles kasutati terminit “keelekümbustus” esmakordselt. Rannuti sõnul loodi esimesed keelekümbuskoolid Eestis 1980. aastate lõpus Kohtla-Järvel, Aseris, Valgas ja Tartus, sest seal oli palju vene õpilasi, kes soovisid õppida eesti koolides. Varast keelekümblust hakati Eestis kasutama Kanada rahvusvahelise arenguagentuuri toel 2001. aasta alguses, võttes

eeskujuks Kanada keelekümbeluse prantsuse keeles. Rannut toob välja, et kui Quebeci rahvuspartei tugevnes ja 1976. aastal võimule tuli, kuulutati prantsuse keel Quebeci ainsaks ametlikuks keeleks ning võeti vastu keeleseadus „Prantsuse keele harta“, mis hakkas prantsuse keele kasutust samal kombel reguleerima, nagu Eestis reguleerib keeleseadus eesti keele kasutust ja õppimist (Rannut, 2004, lk 29). Rannut lisab, et 2002/2003. õppeaastal oli keelekümbelus laienenud juba seitsmesse vene õppekeele kooli: Kohtla-Järvele, Maardusse, Narva, Tallinnasse ja Valga linna. Aastaks 2014 oli loodud keelekümbelusprogramm, millesse kuulus 36 kooli Eestis, sh 13 kooli Ida-Virumaalt.

SA Innove Keelekümbeluskeskuse juhataja Natalja Mjalitsina (2014, lk 28) on lisanud, et 2014. aastal tekkis vajadus käivitada ka metoodikakeskused Kohtla-Järvel, Narvas, Tartus ja Tallinnas.

Keelekümbeluskoolide kodulehekülgedel on välja toodud Eesti keelekümbelusprogrammi üldesmärgid: (Tallinna Läänemere Gümnaasium veebileht):

- eesti keele kõrge funktsionaalne oskus (lugemisel, kirjutamisel, rääkimisel, kuuldust arusaamisel);
- vene keele valdamine vastavalt vanusele sobival tasemel;
- klassile vastav edasijõudmine muudes õppeainetes, näiteks matemaatikas;
- eesti ja vene kultuuride mõistmine ning väärtustamine;
- kolmanda keele hea oskus.

SA Innove veebilehe andmetel on Tallinna ülikooli uuringute põhjal Eesti keelekümbelusprogrammi läbinud õpilased ühiskonnas hästi hakkama saanud, säilitanud oma rahvusliku identiteedi. Keelekümbelusprogramm nii lasteaedades kui koolides tugineb riiklikule õppekavale, juhindudes ühtsetest metoodikapõhimõtetest ning on vabatahtlik õpilasele, vanemale ja haridusasutusele. Vähemalt 60% õppest toimub eesti keeles. Õppeprotsessis pööratakse tähelepanu nii ainele, keelele kui õpioskustele. Varase keelekümbeluse programmi lõpetanud on õppinud eesti keeles esimesest klassist kuni põhikooli lõpuni, mis tagab tulevikus vabastuse tasemeeksamitest. Hilise keelekümbeluse läbinu on õppinud eesti keeles neli aastat kuuendast üheksanda klassini (SA Innove veebileht).

Suurt rolli mängivad õpilase omaalgatus, rollimängud, rühmatöö ja individuaalne töö. Keelekümblustunde õpetab keeleliselt pädev õpetaja. Kooli töötajad peaksid programmis aktiivselt osalema ja keelekümblust täielikult toetama (Rannut, 2000, lk 40).

Genesee (2009, lk 15-17) avaldas raamatus „Keelekümbluse käsiraamat“ keelekümbluse kolm mudelit: varane, keskmine ja hiline keelekümblus. Ta nimetab, et varase keelekümbluse programmidega alustatakse lasteaias või esimeses klassis umbes viieaastastena. Varase täieliku keelekümbluse puhul õpitakse esimesest kolmanda või neljanda klassini täielikult teises keeles. Mõnes koolis hakatakse õpetama esimest keelt teisest klassist, mõnes neljandast klassist alates, mõnes isegi hiljem, arvestades õppekava.

Keskmisses keelekümbluses saavad õpilased emakeelset haridust lasteaiast neljanda kuni viienda klassini. Kui nad valmistuvad keelekümbluseks, saavad nad päevas 30-60 minutit õpetust. Aineid hakatakse õpetama teises keeles alles algkooli keskmistes klassides, kõige rohkem neljandas klassis, kus õpilased on üheksa-või kümneaastased.

Alusharidusasutuses kasutatakse kolme mudelit. Riikliku õppekava (vastu võetud 27.04.2022 nr 11) järgi toimub osalises keelekümbluses 50% õppe- ja kasvatustegevustest eesti keeles. Täieliku keelekümbluse mudeli korral on kogu õppe- ja kasvatustegevus eesti keeles. Kahesuunalise mudeli korral kasutatakse nii vene kui ka eesti keelt. Kui osalise ja täieliku keelekümbluse korral kasutab õpetaja ainult ühte keelt, siis kahesuunalise mudeli korral kasutatakse nii eesti kui ka vene keelt (Keelekümblusprogrammi toetuse taotlemise..., RT I, 30.04.2022, 14, §7).

2. PRAKTILINE OSA

2.1. Uurimistöö metoodika

Käesolevas peatükis kirjeldatakse meetodi valikut ja valimi koostamist.

Uurimistöö eesmärk oli välja selgitada enim kasutatavad ja kõige efektiivsemad aktiivõppe meetodid Narva koolide keelekümblusklassides.

Eesmärgist lähtuvalt seadsin bakalaureusetöö uurimisküsimused:

1. Missugustes Narva koolides on keelekümblusklassid?
2. Missuguseid aktiivõppe meetodeid kasutavad Narva koolide keelekümblusõpetajad keelekümblusklassides?
3. Kui tihti kasutavad keelekümblusõpetajad keelekümblusklassides aktiivõppe meetodeid?
4. Missugused aktiivõppe meetodid meeldivad õpetajate arvates lastele kõige rohkem?
5. Missugused aktiivõppe meetodid toetavad keelekümblusõpetajate arvates õpilasi kõige paremini?
6. Missugused eesti keele õpikud pakuvad Narva koolide õpetajatele keelekümblusklassides aktiivõppe rakendamisel kõige rohkem tuge?

Koostasın küsimustiku, mis lähtus bakalaureusetöö eesmärgist ja uurimisküsimustest. Küsimustik koosneb 20 küsimusest ja on läbi viidud veebi teel. Küsimustikus osales 23 Narva koolide esimese kooliastme keelekümblusõpetajat. Bakalaureusetöös kasutasin kvantitatiivset uurimismeetodit, ning võrdlesin saadud statistilisi andmeid omavahel.

Kvantitatiivse uurimistöö peamine eesmärk on koostada usaldusväärseid ja objektiivseid uuritavate nähtuste kirjeldusi ning näidata nähtuste kontrollitavust, manipuleerides nende tunnustega. Püütakse avastada printsiipe ja seadusi, mida võib üldistada laiemale üldkogumile. Kogutakse arvandmeid. Andmed kogutakse kaardistusuuringu (survey-tüüpi

uuring), küsimustike, testide ja intervjuudega ning analüüsitakse statistiliste meetoditega. (Õunapuu, 2014, lk 55)

Keelekümbluse õpetajate toetamiseks on vaja sobivat õppevara ning sellepärast uurisin bakalaureusetöös küsimustiku kaudu, missuguseid õpikuid kasutatakse Narva koolide keelekümblusklassides. Valimisse kuulunud õpetajatelt, sooviti teada saada missugused eesti keele õpikud toetavad Narva koolide õpetajaid keelekümbluse mudeli rakendamisel kõige rohkem?

Oktoobris 2022. aastal viisin läbi küsitluse, missuguseid aktiivõppe meetodeid kasutatakse Narva koolide esimese kooliastme keelekümblusklassides. Eelnevalt selgitasin Narva koolide kodulehekülgede kaudu välja, missugustes koolides on esimeses kooliastmes kasutusel keelekümblusmeetodid. Uuringusse valisin kõik Narva kuus keelekümbluskooli: Narva Kesklinna Gümnaasiumi, Narva Pähklikimäe Gümnaasiumi, Narva Keeltelütseumi, Narva Soldino Gümnaasiumi, Narva Vanalinna Riigikooli, Narva Kreenholmi Gümnaasiumi. Narva koolide esimese kooliastme keelekümblusklassides töötab kokku 50 õpetajat. Et teada saada, missuguseid aktiivõppe meetodeid õpetajad keelekümblusklassides kasutavad, koostas küsimustiku, mis sisaldas 20 küsimust (vt Lisa 2). Saatsin küsimustiku valimisse kuulunud Narva koolide direktoritele, palvega edastada need õpetajatele veebi teel. Ankeedid sai 50 õpetajat, kellest vastas küsimustele 23 Narva koolide esimese kooliastme keelekümblusklasside õpetajat.

Küsimuste vastustest selgusid õpetajate teadmised keelekümblusest, nende vanus, töökoht, töökogemus, missuguseid aktiivõppe meetodeid nad kasutavad keelekümblusklassides kõige rohkem ja kui tihti, missugused aktiivõppe meetodid meeldivad/ei meeldi nende arvates lastele kõige rohkem, missugused aktiivõppe meetodid on nende arvates kõige tõhusamad, kui tihti nad kasutavad õuesõpet, missuguseid õpikuid, keelekümblusüritusi, rutiintegevusi, hääldusharjutusi nad kasutavad eesti keele õpetamisel, kuidas nad rakendavad diferentseeritud õpet, kui tihti nad käivad keelekümbluskoolitustel, kuidas nad arendavad oma keelekümblusteadmisi, missuguste raskustega nad puutuvad keelekümblusklassis kokku.

2.2. Uuringu tulemuste analüüs

Uurimise käigus analüüsisin küsimustiku 23 vastusi. Küsimustiku esimese küsimus „Mis on keelekümblus?“ vastus näitab, et 23 õpetajast 18 teab, mis on keelekümblus. Vastustest

selgub, et suurem osa õpetajaist, kes töötavad keelekümbklusklassides, teab, mis on keelekümbklus, tunneb selle põhimõtteid, kuidas seda meetodit kasutada.

Teisest küsimusest „Kui vana te olete?” nähtub, et kõige rohkem õpetajaid, kes töötavad esimese kooliastme keelekümbklusklassides, on vanuses 30-40 aastat. Protsentuaalselt teeb see 44,4%. Vastustest ilmneb, et kõige vähem töötab keelekümbklusklassides õpetajaid, kes on vanuses 50-60 aastat (11,1%). See on seotud sellega, et keelekümbklust kasutatakse Narva 1. kooliastmes suhteliselt lühikest aega ja keelekümbklusklasside õpetajatel peab olema eesti keeles C1-tase. Praegu ei ole paljudel Narva koolide 50-60-aastastel õpetajatel vajalikku kategooriat, mistõttu rohkem noori õpetajaid on hakanud omandama haridust, et õpetada lastele eesti keelt/eesti keeles.

Kolmandale küsimusele „Missuguses koolis te töötate?” vastas 18 õpetajat, kellest 6 töötab Kesklinna Gümnaasiumis. Protsentides on see kõige kõrgem tulemus ehk 33,3% (Lisa 2, joonis 2), kus on vastused andnud 1 Kreenholmi Gümnaasiumi õpetaja, 3 Pähklimäe Gümnaasiumi õpetajat, 3 Soldino Gümnaasiumi õpetajat, 3 Vanalinna Riigikooli õpetajat ning 2 Keeltelütseumi õpetajat.

Neljanda küsimuse „Kui kaua te keelekümbklusklassis õpetanud?” andmete statistilisest analüüsist saab järeldada, et enamikul keelekümbklusklassides töötavatel õpetajatel on töökogemus vähem kui 10 aastat (1 aasta – 3 inimest; 2 aastat – 3 inimest; 3 aastat – 1 inimene; 4 aastat – 3 inimest; 5 aastat – 2 inimest; 6 aastat – 1 inimene; 10 aastat – 4 inimest; 14 aasta – 1 inimene). Diagramm (Lisa 2; joonis 3) näitab, et ainult ühel õpetajal on töökogemus üle 10 aastat. See räägib sellest, et keelekümbklus on uus meetod Narva esimese kooliastme Narva koolide jaoks.

Viienda küsimuse „Missuguseid aktiivõppe meetodeid kasutate keelekümbklusklassides kõige rohkem?” vastuste põhjal võib täheldada, et kõige rohkem keelekümbklusõpetajaid kasutab oma töös uuringu käigus 14-st kaardistatud aktiivõppe meetodist rutiinõppe valdkonda kuuluvaid tegevusi (94,4%). Kui võrrelda omavahel teisi aktiivõppe meetodeid, selgub, et sageli kasutatakse keelekümbklusklassides ka paaris- ja rühmatööd, erinevaid mängu. See näitab, et need meetodid meeldivad lastele selles vanuses teise keele omandamiseks kõige rohkem. Õpetajad toetavad nende meetodite kaudu laste suulist väljendusoskust aktiivselt tegutsedes. Kui lapsed töötavad rühmas või paaris, suhtlevad nad omavahel, nendel on võimalus mitte ainult väljendada oma mõtteid, vaid ka kuulata teiste

õpilaste seisukohti, kinnistada teadmisi ja arendada silmaringi. Rutiinõppe tegevused kujunevad välja pikema perioodi jooksul samu tegevusi regulaarselt ja süsteemselt korrates. See meetod on efektiivne, sest iga korruga täienevad, paranevad nende oskused.

Kuuenda küsimuse (Lisa 2, joonis 5) „Kui tihti Te kasutate keelekümblusklassides aktiivõppe meetodeid?“ vastustest selgub, et enamik keelekümblusõpetajaid kasutab aktiivõppe meetodeid igas tunnis (50%), aga 6 õpetajat (33,3%) kasutab aktiivõppe meetodeid paar korda päevas. Võib järeldada, et igapäevane aktiivõppe kasutamine aitab lastel kiiremini ja heal tasemel eesti keelt omandada.

Seitsmenda küsimuse „Missugused aktiivõppe meetodid Teie arvates meeldivad lastele kõige enam?“ vastustest selgub, et keelekümblusõpetajate arvates meeldivad lastele aktiivõppe meetoditest kõige enam erinevad mängud. Protsentuaalselt moodustab see 100%. Teisel kohal on rühmatööd (77,8%) ja kolmandal rollimängud (55,6%). See on seotud sellega, et mängude jooksul saavad lapsed väga palju liikuda, kasutada sõnu spontaanselt ja suhelda pidevalt teiste laste ja õpetajatega, mis arendab ka nende sõnavara.

Kui vähem meeldinud aktiivõppe meetoditest, siis ilmneb kaheksandast küsimusest „Missugused aktiivõppe meetodid Teie arvates ei meeldi lastele?“, et ligikaudu pooled vastanud õpetajatest (50%) arvavad, et lastele ei meeldi rutiinõppe tegevused. Põhjuseks on see, et kõik lapsed omandavad teadmisi erineva kiirusega, mistõttu võivad kiirematele õppijatele rutiinõppe tegevused muutuda igavaks. Kuus õpetajat (33,3%) märkis, et lastele ei meeldi ka intervjuu. See on tingitud sellest, et intervjuu viiakse tavaliselt läbi individuaalselt ja igaüks peab mõtlema ja vastama küsimustele iseseisvalt.

Üheksandast küsimusest „Missugused aktiivõppe meetodid Teie arvates on kõige tõhusamad?“ järeldub, et õpetajate arvates on kõige kasulikum ja efektiivsem rakendada erinevaid mängu. Protsentides moodustab see 66,7%. Lisaks sellele arvab seitse õpetajat (38,9%), et aktiivõppe meetodid, nagu rutiinõppe tegevused, loovuse ja mõtlemise arendamine ning paaristöö annavad paremaid tulemusi. Diagrammil on hästi näha, et 8 vastajat (44,4%) arvab, et rühmatöö on efektiivne aktiivõppe meetod ka teise keele õppimiseks. Kõik need meetodid hõlmavad kõigi laste osalemist klassis korruga, mitte individuaalset tööd.

Uuring annab ülevaate sellest, missuguseid konkreetseid rutiinõppe tegevusi õpetajad keelekümblusklassis kasutavad. Kümnenda küsimuse „Missuguseid rutiinõppe tegevusi Te

kasutate keelekümbelklassis?“ vastustest selgub, et hommikuringi kasutavad peaaegu kõik õpetajad ehk 94,4 %. Laulu- ja tantsumänge kasutab 88,9% õpetajatest. Ülejäänud keelekümbelõpetajad kasutavad rutiinsetest tegevustest järgmisi: tunni alustamine, sööma minemine, garderoobis riietumine ning ühes lugemine. Kõik rutiinsed tegevused arendavad lapsi erinevatest külgedest, aitavad omandada eesti keelt igapäevaelus kasutamiseks ja rikastada õpilaste sõnavara.

Selleks, et kaardistada Narva keelekümbelklassides kasutatavad õpikud, mis aitavad rakendada keelekümbel mudelit, sh kasutada aktiivõppe meetodeid, tegin järeldused 11. küsimuse „Missugused eesti keele õpikud toetavad Narva koolide õpetajaid keelekümbeluse mudeli rakendamisel kõige rohkem?“ põhjal, missugused õpikud toetavad õpetajaid keelekümbelklassides kõige rohkem. Õpikute sisu on kantud võrdlevasse tabelisse. (Lisa 1. Õpikute analüüsi tabel)

Uuringu tulemused näitavad, et keelekümbelklassides kasutavad õpetajad kõige sagedamini matemaatika (58,4%) ja loodusõpetuse (29,4%) õpikuid. Kui võrrelda omavahel õpikuid, mida kasutatakse Narva koolide keelekümbelklassides, siis selgub, et õpetajad kasutavad neid õpikuid, mis on nende koolis olemas.

Samas saab välja tuua, et kõikides Narva koolides on olemas keelekümbeluse õpik „Tere kool!“. Erinevates koolides on õpikutest ka „Tere, sõber!“, „Tere, maailm!“ jne. Kõik need õpikud järgivad keelekümbeluse põhimõtteid ja on riiklikult kinnitatud ning toetavad õpetajate tööd.

Kaheteistkümnenda küsimuse „Missuguseid klassiväliseid keelekümbelüritusi Te kasutate keelekümbelklassis (des)?“ vastused näitavad, et enamik õpetajaid viib klassivälise keelekümbelürituse jaoks läbi õppekäike (77,8%). See on tingitud sellest, et õppereise saab korraldada koostöös lastevanemate ja teiste õpetajatega. Tulemuste põhjal saab järeldada, et õppekäik on õpilastele huvitav, mitmekülgne, arendav, kasulik, õpetlik tegevus. Õpetajad saavad korraldada neid koostöös lapsevanemate, teiste õpetajate ja täiskasvanutega. Lisaks sellele on õppereisi jooksul õpetajatel võimalus suhelda lastega rohkem vabas vormis, mis parandab nende omavahelisi suhteid, suhtuma kaaslastesse mõistvamalt, õpetab lapsi suhtlema vajadusel täiskasvanu toel. Kokkuvõtvalt arendab see õpilaste keelte ja teadmiste oskust. Diagrammilt (Lisa 2; joonis 11) on hästi näha, et keelekümbelõpetajad viivad läbi järgmisi üritusi: muuseumide (72,2%), kunstigaleriide

(66,7%) ja etenduste külastamine (61,1%). Nende eesmärgiks on arendada lapsi erinevatest külgedest, näidata neile kunstimaailma ja sisendada armastust loovuse vastu. Selgus ka, et kinos (33,3%) ja teatris (38,9%) käiakse esimese kooliastme keelekümblusklassides vähem, pigem harva, sest osa väikseid lapsi ei suuda selles vanuses nii pikka aega ühel kohal istuda.

Analüüsinud kolmeteistkümnenda küsimuse „Kas Te kasutate keelekümblusklassis ainult eesti keelt?“ vastuseid keelekasutuse kohta, võib öelda, et enamik õpetajatest kasutab keelekümblusklassides ainult eesti keelt. Mõned kasutavad pilte, miimikat, kehakeelt ja žeste. Abiks on õpetajatele ka laste seletused, mis ei pruugi alati olla eesti keeles. 22,3 % õpetajatest kasutab tundides nii eesti kui ka vene keelt. See on seotud sellega, et lapsed on vene rahvusest, mistõttu on neil raske jutust aru saada.

Vene keelt kasutab neljateistkümnenda küsimuse „Millal Te kasutate keelekümblusklassis ka vene keelt?“ põhjal 72,2 % õpetajatest arenguestlusel, samal ajal natuke vähem (61,1%) individuaalvestlustel. Vene keelt kasutatakse veel juhtudel, kui õpetaja peab täpselt aru saama, missugusel etapil lapse areng on, aga võõrkeeles on sellest raskem aru saada. Individuaalselt vestlevad õpetajad lastega emakeeles selleks, et uurida kõiki õppeprotsessis tekkivaid probleeme ja raskusi. Diagramm näitab (Lisa 2; joonis 13), et ohtlikus olukorras kasutab ainult 5,6% õpetajaist vene keelt, sest tõsised ohtlikud situatsioonid tekkivad harva. Lapsevanematega kasutatakse vene keelt sellepärast, et enamik vanematest ei oska üldse eesti keelt.

Erineva tasemega laste õppe diferentseerimise kohta „Kuidas Te rakendate diferentseeritud õpet keelekümblusklassis (des)?“ selgus, et õpetajad rakendavad diferentseeritud õpet keelekümblusklassides erinevalt. Ühed teevad seda individuaalselt, teised rühmatöö ja lisaülesannete kaudu. Samuti järeldeb vastustest, et mõni arvestab õppurite eripära, arengut ja huve.; hindab saavutusi õpilasest lähtuvalt, valib neile eelistatud õpikeskkonna jne. On neid, kes loovad võimalused teadmiste kujunemiseks erivajadustega õppijatele, toetavad neid. Mõni õpetaja kasutab diferentseeritud hindamist ja lihtsustab ülesandeid. Kõik need on efektiivsed meetodid toimivad hästi ja annavad häid tulemusi.

Võrrelnud 16. küsimuse „Missuguseid häälendamise ülesandeid Te kasutate keelekümblusklassis?“ vastuseid, selgus, et 100% keelekümblusklasside õpetajatest teeb hääldeharjutusi lauldes. Selles vanuses sobivad laulud kõige paremini laste häälendamise

harjutamiseks, parandamiseks ja kinnistamiseks. Lisaks sellele treenib laulude laulmine mälu, sest lastel on vaja pähe õppida laulusõnu. 88,9% õpetajaid paneb lapsi luuletusi esitama ja 77,8% laseb neil luuletusi järele korrata. Niisugused häälalusülesanded on suunatud rohkem laste tähelepanu ja püsivuse arendamisele, aga nad õpivad ka oma mõtteid väljendama. Võrreldes teiste häälalusülesannetega kasutavad pikkade täishäälikute ja kaashäälikutega harjutusi vaid pooled vastanud õpetajatest. See on seotud sellega, et lapsed ei ole huvitatud niisugustest harjutustest, nende jaoks on need harjutused igavad ja vanamoodsad.

Õpetajate koolitusvõimalusi puudutava seitsmeteistkümnenda küsimuse „Kui tihti Te olete käinud keelekümbuskoolitustel?“ vastused näitavad diagrammil (Lisa 2; joonis 15), et suurem osa õpetajatest käib erinevatel koolitustel 1-2 korda aastas. See sõltub esmajoones võimalusest, soovist ja tööandja eelistustest, kas ta tahab õpetajaid arendada ja tõsta nende kvalifikatsiooni või ei. Ainult 5,6% keelekümbuskoolitajatest käib koolitusel keskmiselt kaks korda kuus. See näitab inimese huvi ennast arendada, omandada uusi teadmisi ja oskusi. Need õpetajad on teadvustavad endale, et eesmärke saavutamiseks on vajalik pidev eneseareng, nad on alati valmis kulutama aega õppimisele.

Kui võrrelda omavahel vastuseid, kuidas õpetajad arendavad oma keelekümbuskoolitusteadmisi, võib märkida, et kõik õpetajad käivad koolitustel. See on tingitud sellest, et selline õppimisviis on kõige kättesaadavam ja mugavam uute teadmiste ja oskuste omandamiseks. Esiteks, õpetajad käivad koolitustel tööajal, mitte oma vabast ajast. Teiseks, koolituste eest tasub alati tööandja. Kolmandaks, koolitused on hea võimalus tutvuda ja suhelda teiste kolleegidega, saada nendelt uusi kogemusi ja arutada erinevaid küsimusi ning probleeme töö kohta. Diagramm (Lisa 2; joonis 16) näitab, et 12 inimest (66,7%) arendab keelekümbuskoolitusteadmisi praktilise tegevuse kaudu. Kui võrrelda nende õpetajate arvu omavahel, järeldub, et laagritest saab oma teadmised vaid 22,2% õpetajatest ehk kolmandiku võrra vähem kui praktilise tegevuse kaudu. Samuti näitavad uuringu tulemused, et keelekümbuskoolitusteadmisi arendavad ka muud tegevused, näiteks õpingute jätkamine ja mentorlus: üks inimene (5,6%) neist õpib TÜ Narva kolledžis ja üks inimene (5,6%) juhendab praktikante või on mentoriks.

Üheksateistkümnenda küsimuse „Missuguste raskustega Te puutute keelekümbuskoolitusklassis kokku?“ vastustest ilmneb, et 100% õpetajatest arvab, et kõige levinum raskus, millega õpetajad keelekümbuskoolitusklassides kokku puutuvad, on laste erinev õppimistempo. Väiksem

hulk õpetajaid (91,7%) arvab, et laste erinev eesti keele tase on ka raskuseks keelekümblusõpetajatele. Õpetamist raskendab ka laste erinev õppimistempo, eesti keele erinev tase, sest õpetaja peab alati pöörama tähelepanu igale õpilasele individuaalselt, mõnele selgitama korduvalt, mis pärsib samal ajal aga ülejäänud laste huvi ja kulutab aega, mis on mõeldud nende individuaalseks arendamiseks. Takistuseks on ka laste käitumisprobleemid (33,3%) ja lapsevanemate aktiivne sekkumine (33,3%) õpetajate tegevusse keelekümblusklassides. Üksik käitumisprobleem laheneb kiiremini. Kui seda võrrelda keeleõppe- või õppimistempo probleemiga, saab käitumisprobleeme kiiremini lahendada, sest neid on vähem. Lapsevanemate sekkumine otseselt õpetaja tunni läbiviimist ei takista.

Vastused 20. küsimusele „Kui tihti te kasutate õuesõpet?“ näitavad, et peaaegu kõik õpetajad ehk 75% kasutab õuesõpet pigem soojal ajal. See on seotud sellega, et õuesõpe toimub vabas õhus ja õppimisprotsess sõltub esmajoonel soodsatest ilmastikutingimustest. Edasi selgub jooniselt (Lisa 2; joonis 18), et 25% õpetajatest kasutab õuesõpet üks kord nädalas. Kaks korda nädalas kasutab vaid 8,3%, mis näitab, et vahe 1. ja 2. koha vahel on 16,7%.

Eelnevale tuginedes võib öelda, et kvantitatiivset uurimismeetodit rakendades selgus õpetajate küsimustiku vastustest, kuidas toimub õppeprotsess Narva koolide I kooliastme keelekümblusklassides: missuguseid aktiivõppe meetodeid kasutavad keelekümblusõpetajad, kuidas nad ise ennast arendavad, mis raskused töös ette tulevad jne. Küsimustiku vastused näitavad laste ja õpetajate õppemeetodite eelistusi keelekümblusklassides, missugused on eakohased, kõige kasulikumad ja tõhusamad, et pakkuda õpilastele tuge.

2.3. Eesti keele õpikute analüüs (esimene kooliaste) ja keelekümblusmetoodika eesti keele kui teise keele õppimiseks

Narvas on keelekümblusklassid Narva Kesklinna Gümnaasiumis, Narva Pähklikäe Gümnaasiumis, Narva Keeltelütseumis, Narva Soldino Gümnaasiumis, Narva Vanalinna Riigikoolis, Narva Kreenhoolmi Gümnaasiumis.

Selle jaoks, et teada saada, millele toetuvad Narva keelekümblusõpetajad keelekümblusklasside eestikeelses õppes, sh aktiivõpet rakendades, selgitasin välja koolides kasutatavad õppekomplektid/õpikud ja koostas nende sisu kohta võrdleva tabeli.

2.4. Õpikute valik ja analüüs

Oma uurimistöökä valisin 16 õpikut, vt Lisa 3, et teha kindlaks, missugused neist toetavad õpetajaid aktiivõppe meetodite rakendamisel.

Õpikute ülevaade on esitatud tabelina (Lisa 1.) Kõik õpikud, mida kasutatakse Narva koolide keelekümblusklassides, on väga huvitavad, värvikirevad, mitmekõlgõsed ja kasulikud nii laste teadmiste kui ka teise keele omandamiseks. Õpikutes kasutatakse rohkem kaasaegõseid õpimeetodeid, mis muudavad õppimise huvitavaks, rõõmsaks ja kasulikuks.

Kaasaegõse õpikäsituse mudeli järgi arvestatakse õppija vajadustega, selgitatakse välja tema eelteadmised, planeeritakse õppetõõd koos ja vajadusel muudetakse planeeritult õppeprotsessi käigus. Margus Pedaste (Nüüdisaegõse õpikäsitluse mudel) ütles, et õpetamine ei lähtu õppekavast ega õpetajast, vaid õppijatest, kes suunatakse oma eelteadmistele tuginedes uusi teadmisi konstrueerima. Seejuures arvestatakse ka õppijate individuaalsete eripäradega. (Tartu Ülikool veebileht)

Kaasaegõsed õpimeetodid on mängud, paaristõõ, rühmatõõ, katse, meisterdamine, ajurõnnak, joonistamine, tabeli täitmine, rolliti lugemine, lõikamine, arutlemine jne. Traditsioonilistest meetoditest on õpikutes lugemine, küsimustele vastamine, kirjutamine, piltide vaatamine, arutlemine ning kuulamine. Igas õpikus on peamised väljendid, sõnad, reeglid ja teemad esile toodud suurte tähtede ja erineva värviga, et tõmmata neile laste tähelepanu. Keelekümblusklasside õpikute sõnavara ja lauseehitus sobivad kokku laste ealiste teadmistega. Õpiku peatükid on üles ehitatud kasvava raskusastmega.

Kaja Beliase I klassi matemaatikaõpikute kõik neli osa sisaldavad teoreetilist materjali (mõne mõiste määratlused, reeglid, omadused) ning erinevaid harjutusi, mille abil peab õpilane omandama nii teoreetilisi teadmisi kui ka kooliprogrammi oskusi. Algkoolis muutuvad õpikute kujundus, illustratsioonid, kiri klassist klassi keerulisemaks. See tähendab seda, et näiteks esimese klassi õpikus kasutatakse lihtsaid pilte, teises klassis on juba tabelid ja skeemid, aga kolmanda klassi õpikus kasutatakse skeeme, tabeleid ja jooniseid. Niisugune süsteem võimaldab õpilastel kinnistada oma teadmisi ja areneda.

Matemaatikaõpiku esimeses osas on teemad avarad, järelikult võimaldavad lastel oma teadmisi meelde tuletada ja värskendada. Ülesanded treenivad mälu, annavad uusi teadmisi, kinnistavad vanu teadmisi, arendavad tähelepanu ja visadust. Niisugused teemad

nagu suurem-väiksem, pikem-lühem, kõrgem-madalam, laiem-kitsam, paksem-õhem, jäävad lastele paremini meelde visuaalselt, järelikult õpikus kasutatakse kõnealuseid pilte eesmärgistatult. Õpiku lõpus on sisukord, mis aitab lastel kiiresti orienteeruda ja leida teemasid raamatust.

Kaja Beliase I klassi matemaatikaõpiku teise osa ülesanded on jõukohased, arusaadavad ja vastavad laste vanusele. Alati pärast esimest ülesannet "Harjuta numbrite kirjutamist", peab laps ise oma käega kirjutama seda numbrit. Samuti on matemaatikaõpikus palju sarnaseid harjutusi, nimelt: „kirjuta puuduvad arvud“, „arvuta“, „millised arvud sobivad pildi asemele?“, „arvuta ja vastuse tähtedest saad sõna“, „jätka ruutude värvimist“ jne. Igal leheküljel on üks arv tehtud suurelt, mis aitab lastel seda numbrit märgata.

Sama autori I klassi matemaatikaõpiku kolmandas osas on palju tekstülesandeid, mis räägib sellest, et õpilased peavad oskama hästi lugeda, loetud materjalist aru saama ja loogiline mõtlemine peaks ka olema hästi arenenud. Teemad on erinevad, huvitavad ja vastavad laste vanusele. Kõik teemad rikastavad, arendavad ja täiendavad õpilaste matemaatilisi teadmisi. Lahutamise teemale pööratakse erilist tähelepanu, kuna umbes 15 lehekülge on erinevate lahutamisülesannetega, mis võimaldab õpilastel kindlustada ja parandada teadmisi lahutamise valdkonnas.

Kaja Beliase I klassi matemaatikaõpiku neljandas osas on palju loovülesandeid, mis mitmekesistavad õppeprotsessi, köidavad laste tähelepanu ja innustavad rohkem õppima ja katsetama, sest lastele meeldib meisterdada ja midagi oma kätega teha. Ülesanded on arusaadavad ja vastavad laste vanusele.

Õpiku „Tere, kool!“ I klassi esimeses osas, autorid Maire Kebbinau, Erika Kalmus, Ene Kurme, Krista Poks, Merike Pääru, kasutatakse keerulisi ja raskeid sõnu, millest järeldeb, et õpilaste eesti keele teadmised peavad olema heal tasemel. Õpilane peab lugema materjale õpikust ja aru saama tekstide sisust, pärast kasutama loetut klassis nii õpetaja kui ka teiste õpilastega iga teema kohta. Õpikus kasutatakse erinevaid meetodeid. Üks kaasaegsetest tõhusamatest meetoditest on mängud. Mängud kinnistavad teadmisi, võimaldavad lastel rohkem liikuda, ühendavad õpilasi ning tugevdavad sidet õpetaja ja õpilaste vahel. Õpiku teemad on väga mitmekesised, mis võimaldab lastel omandada teadmisi erinevatest valdkondadest ning arendada keelt ja täiendada sõnavara. Üks huvitav, töötav, kasulik ja kaasaegne meetod õppida tähte selles õpikus seisneb selles, et igal

leheküljel on üks täht, mis on kirjutatud suures ja paksus kirjas. Lehe allosas on sõnad, kus on kõnealune täht, mis paistab hästi silma. Sellisel viisil jäävad lastele visuaalselt meelde need tähed paremini ja kiiremini. Värvilised illustratsioonid kontsentreerivad õpilaste tähelepanu ülesannetele.

Õpikus „Tere, kool!“ I klassi teises osas, autorid Maire Kebbinau, Merike Pääru, Nonna Meltsas, on reeglid. Reeglid on lihtsad, arusaadavad ja vastavad õpilaste vanusele ning on ka näited. Luuletused ja laulud ei ole väga pikad, kus kasutatakse nii lihtsaid kui ka keerulisi sõnu. Luuletused ja laulud treenivad hästi laste mälu. Õpikus on ka rühmatööd ja erinevad mängud. Need tegevused kinnistavad õpilaste teadmisi ja võimaldavad korrata uusi sõnu. On tekste, kus õpilased peavad lugema rollide kaupa. Niisugune lugemisülesanne õpetab kuulama teisi õpilasi, samal ajal võimaldab rahulikult iseseisvalt lugeda, õpetab näitlemisoskust, selleks et teised lapsed saaksid paremini teksti sisust aru. Õpiku ülesanded arendavad nii lugemist, kirjutamist kui ka rääkimist. Õpik „Tere, kool!“ sobib laste teadmiste arendamiseks ja täiendamiseks. Kuna kõik fotod ja pildid on värvilised, suudavad lapsed keskenduda oma tähelepanu kauem ja arendada illustratsioonide abil oma mõttekujutust.

Õpiku „Tere, sõber!“ I ja II osa on väga huvitavad, rõõmu pakkuvad ja kaasahaaravad. Teemad on avatud, mis võimaldab lastel õpiku lõpuks saada häid teadmisi.

Õpikus „Tere, sõber!“ II klassi esimeses osas, autorid Maire Kebbinau, Ene Kurme, Riina Popov, Merike Pääru, on iga teema juures teemat tutvustavad küsimused, mis sunnivad lapsi mõtlema, vastama ja kuulama nii õpetaja mõtteid kui ka teiste õpilaste seisukohti. Õpikus kasutatakse palju kaasaegseid meetodeid. Kaks neist on mäng ja ajurünnak. Need õppimise meetodid on vajalikud õpetamiseks, sest mängud ja ajurünnakud kindlustavad ka õpilaste teadmisi, arendavad laste fantaasiat, mälu, koostöö- ja suhtlusoskust ning parandavad sidet laste ja õpetaja vahel. Õpiku esimene osa on sobiv kasutamiseks lõimitud aine- ja keeleõppes erineva keeletasemega laste koosõpetamiseks. Õpikus on kirjutatud palju reegleid. Kõik reeglid on vajalikud ja olulised selleks, et rääkida ning kirjutada õigesti. Näiteks: esimene reegel – kui sõna vastab küsimusele kellega? või millega? kirjutame sõna lõppu – ga, teine reegel – lause algab suure algustähega, kolmas reegel – häälikud jagunevad täishäälikuteks ja kaashäälikuteks, neljas reegel – jutt koosneb lausetest, lause koosneb sõnadest jne. Need reeglid on mõeldud pähe õppimiseks, sest need reeglid on eesti keele õppimise alus ja iga õppeaastaga muutuvad reeglid raskemaks.

Samuti õpikus on väga palju erinevaid alateemasid. Iga teema on huvitav ja avardab laste silmaringi.

Õpikus „Tere, sõber!“ II klassi teises osas, autorid Maire Kebbinau, Ene Kurme, Riina Popov, Merike Pääru, kasutatakse tihti reeglite asemel väljendeid, mida lapsed peavad pähe õppima ja saavad tulevikus kasutada oma kõnes. Need väljendid aitavad lastel väljendada oma mõtteid ilusasti ja õigesti. Samuti pärast iga teemat on küsimused. Küsimused annavad võimaluse õpetajal aru saada, kuidas lapsed omandasid teksti, veel küsimustele vastamine kinnistab laste teadmisi, aga küsimuste arutamine lisab teema väärtust. Kõik teemad on suunatud laste silmaringi avardamiseks ja teadmiste täiendamiseks. Reeglid on suunatud grammatika ja häälikute ning täishäälikute omandamisele. Õpiku igas teemas on kasutatud palju fotosid ja pilte, mis hoiab laste tähelepanu fookuses ja rikastavad laste sõnavara.

Õpiku „Ilus emakeel“ I ja II osast on võimalik leida nii kaasaegset kui ka traditsioonilist lastekirjandust, kus teemad on seotud nüüdisaegse käsitusega maailmast, laste aktuaalsete probleemidega nii koolis kui ka kodus, suhtlemisega, erinevate rahvuste integreerimisega meie ühiskonda jne. Tekstivalikute peamine eesmärk on anda igale lapsele enesemääratlemise ja samastumise võimalus. Õpik sisaldab ka õppekavaga seotud kirjandusžanre tutvustavaid tekste, murdetekste, nii uut kui vana sõnavara sisaldavaid tekste, aga ka ilmekate keelenäidetega tekste.

Õpiku „Ilus emakeel“ III klassi esimeses osas, autorid Tiiu Kiveste, Elma Künnapas, on integreeritud emakeeleõpetus, mis rakendub nii kirjanduse, keele kui tekstiõpetuse kaudu. Harjutused toetavad erinevate osaoskuste arengut. Õpikus on rohkelt sõnavaralisi harjutusi, samuti erilist tähelepanu pööratakse endiselt lugemis- ja kirjaoskusele. Teemad on väga sisukad, mis annab õpilastel võimaluse teada saada palju uut, huvitavat ja kasulikku informatsiooni.

Samade autorite õpiku „Ilus emakeel“ III klassi teises osas arendavad mõned harjutused laste fantaasiat, näiteks: “Mõttele sellele luuletusele pealkiri”. Selles ülesandes ei ole õiget vastust, järelikult kõikide laste vastused on õiged ja loomingulised. Raamatu sisu õpetab lapsi, annab uusi teadmisi ja oskusi. Ülesanded on suunatud kirjutamise, lugemise ja rääkimise arendamisele. Tekstide ning ülesannete sisu on huvitav, mitmekülgne ja kasulik.

Õpiku “Tere, maailm!” I ja II osa saab kasutada lõimitud aine- ja keele- ning üldõppes erineva keeletasemega laste koos õpetamisel. Ülesanded aitavad materjali uute teadmistega integreeritult kinnistada. Teemade lõpus reflekteeritakse õpitut. Töövihikute juurde kuuluvad lisalehed iseseisva töö jaoks.

Õpiku “Tere, maailm!” III klassi esimese osas, autorid Maire Kebbinau, Kersti Koppel, Riina Popov, Merike Pääru, Merle Rebane, Silja Risti, Reili Saaron, Laine Tammela, on palju tekste, kus on vaja lugeda rollide kaupa. Kõnealune lugemine treenib lugemistehnikat, sisust arusaamist, keskendumisvõimet ning arendab ka laste kuulamisoskust – tajuda kõrvaga saadud teavet. Teemad ja alateemad on informatiivsed, huvitavad, mitmekülgsed ja vajalikud tulevase lapse eluks. Näiteks, teemas ”Kirjad” õpetatakse lapsi, kuidas õigesti kirjutada ja vormistada kirju: mida kirjutada kirja algusesse, mida lõppu). Niisugused alateemad nagu “Kuidas saaks paremini õppida?”, “Hilinemine”, “Kuidas jõuda õigeks ajaks kooli“, puudutavad meie igapäevast elu, järelkult on õpilastel võimalus omandada kasulikke teadmisi ja neid oma elus rakendada. Teema “Muistendid, legendid, lossid ja kindlused” arendab laste silmaringi, teadmisi ja õpilased saavad teavet muistendite ja legendide kohta.

Õpiku “Tere, maailm!” III klassi teise osa, autorid Maire Kebbinau, Kersti Koppel, Riina Popov, Merike Pääru, Merle Rebane, Silja Risti, Reili Saaron, Anna Sele, Laine Tammele, teemad nõuavad tugevaid eesti keele teadmisi, kuna õpikus kasutatakse keerulisi sõnu ja lausehitust. Üldiselt on teemad vajalikud, huvitavad ja erinevatest valdkondadest, ning õpilased arendavad oma silmaringi, täiendavad teadmisi, saavad teada uusi fakte ja muutuvad targemaks.

Loodusõpetuse tööraamatutes on väga palju ülesandeid, mis võimaldavad lastel arendada oma loogilist mõtlemist ning fantaasiat. Samuti arendavad tööraamatud käelist peenmotoorikat.

Loodusõpetuse tööraamatu I klassi esimese osa jaoks on autorid Hergi Karik, Aivo Saar, Kalle Sirel koostanud lisalehed, kust õpilased peavad lõikama pilte ja pärast seda kleepima neid õigesse kohta. Need ülesanded kinnistavad õpilaste teadmisi ja mitmekesistavad õppetundi. Lastele meeldib alati ise midagi meisterdada, samuti lõikamine ja kleepimine on peenmotoorika arendamine. Iga ülesanne on suunatud laste teadmiste arendamisele.

Loodusõpetuse tööraamat sobib väikestele lastele, sest suur hulk illustratsioone arendab visuaalset taju ja mõtlemist. Pikad ja keerulised tekstid hajutavad laste tähelepanu.

Loodusõpetuse tööraamatu I klassi teise osa jaoks on autorid Hergi Karik, Aivo Saar, Kalle Sirel, on põhirõhk loodusõpetuse lihtsamatel uurimismeetoditel, nagu vaatlemine, võrdlemine, mõõtmine, rühmitamine, katsetamine. Tööraamatu materjal on I klassi lapsele jõukohane ja rikkalikult illustreeritud.

Samuti on tööraamatu teises osas tekstid pikad ja kirjutatud keerulisemate sõnadega. See räägib sellest, et lastel peab olema rikkalik sõnavara. Õpilased peavad oskama keskenduda oma tähelepanu pikkadele tekstidele ning lugema ja aru saama teksti sisust. Õpiku ülesanded on erinevad, huvitavad ning juba raskemad. Näiteks: sisesta sõna tähenduse järgi tekst; lõika lisalehelt ja kleebi lindude nimetused õigesti; loe teksti tähelepanelikult ja vasta küsimustele; rühmita loomad, kellel on midagi ühist. Tööraamatu teises osas on palju katseid. Katsed mitmekesistavad ja täiendavad õppeprotsessi ja huvitavad lapsi rohkem. Need katsed sobivad lastele vanuse järgi. Tihti õpetaja teeb ja näitab ette, aga lapsed ainult vaatavad ja pärast vastavad küsimustele, analüüsivad ja arutavad tulemusi.

Inimeseõpetuse tööraamat II klassi, autorid Riina Kippak, Anne Kloren, Ene Kulderknup, KajaPeetris, algab sisukorrast, kus on kirjutatud kõik teemad, samuti on lisaülesanded, mis aitab lastel kiiresti orienteeruda ja leida raamatust vajalikke teemasid. Kõik teemad on sobivad, huvitavad, mitmekesised ja arendavad lapsi erinevatest külgedest. Õpiku ülesanded arendavad nii lugemist, kirjutamist kui ka rääkimist. Õpikus on väga palju tabelleid, graafikuid ja skeeme, mida õpilased peavad iseseisvalt täitma. Harjutused toetavad erinevate osaoskuste arengut.

Õpiku loodus- ja inimeseõpetuse III klassi, autorid Tiina Elvisto (ptk-d 6-17), Maarja Hallik, Kristi Pumbo, Aivar Kriiska, Tanel Mazur, on väga erinevaid teemasid erinevatest eluvaldkondadest. Igas peatükis on diferentseeritud harjutusi kodu- ja tunnitööks, hindamiseks. Need arendavad loovust, kriitilist mõtlemist ja iseseisvat tööoskust. Õpetajale toeks on olemas õiged faktivastused, et töid kiiremini kontrollida ja hinnata. Samuti võib rõhutada, et õpiku sisu arendab laste silmaringi ja avardab nende sõnavara, sest igas teemas on palju uusi sõnu laste jaoks (kalade, taimede, loomade, lindude, roomajate, imetajate, seenete) nimetused.

Kokkuvõtteks võib öelda, et kõik õpikud, mida kasutatakse keelekümblusklassides, õpetajate arvamusel kinnistavad ja arendavad laste teadmisi; harjutused toetavad teise keele õppimist, rikastavad õpilaste sõnavara, parandavad laste fantaasiat ja arendavad mõtlemist ning peenmootorikat.

3. ARUTELU JA JÄRELDUSED

3.1. Arutelu, järeldused

Selles peatükis esitatakse uurimuse tulemused, lähtudes sissejuhatuses esitatud eesmärkidest.

Uurimistöö eesmärk oli välja selgitada enim kasutatavad ja kõige tõhusamad aktiivõppe meetodid Narva koolide keelekümbelusklassides.

Kaardistanud keelekümbeluskoolid Narvas, selgus, et neid on kuus: Narva Keslinna Gümnaasium, Narva Pähklimäe Gümnaasium, Narva Keeltelütseum, Narva Soldino Gümnaasium, Narva Vanalinna Riigikool ja Narva Kreenholmi Gümnaasium.

Sain teada, et keelekümbeluskoolide programmidest on valimisse kuulunud koolides kasutusel varane, osaline ja hiline keelekümbeluskool.

Narva Kreenholmi Gümnaasiumi kodulehe andmetel on Kreenholmi Gümnaasiumis üks varajane ja kolm osalise keelekümbeluskooli klassi. Selles programmis õpetatakse kõiki õppeaineid algul täielikult eesti keeles. Teisest klassist alates hakatakse õpetama vene keelt kui emakeelt, mille maht suureneb järk-järgult kuni kuuenda klassini (47%). See tähendab, et kuuendas klassis õpivad õpilased 53% eesti keeles ja 47% vene keeles (Narva Kreenholmi Gümnaasium veebileht).

Narva Keeltelütseum pakub varast ja hilist keelekümbeluskooli. Varase keelekümbeluskooli mudel tähendab seda, et põhikooli lõpus on 60% õppes eesti keeles. Vene keelt hakatakse õppima alates teisest klassist teisel poolaastal. Hilist keelekümbeluskooli rakendatakse alates põhikooli 5. või 6. klassist, kus vähemalt 60% õppeainetest õpitakse eesti keeles. Eesmärgiks on omandada vajalik keeleoskus edasiõppimiseks või töötamiseks pärast põhikooli (Narva Keeltelütseum veebileht).

Narva Soldino Gümnaasiumis on osaline, täielik, varane ning hiline keelekümbeluskool. Osalise keelekümbeluskooli erinevus täielikust seisneb selles, et matemaatikat ja vene keelt õpetatakse

esimesest klassist alates. Narva Soldino Gümnaasiumis on õpetatud hilist keelekümblust 2022/2023. õppeaasta seisuga 18 aastat (Narva Soldino Gümnaasium veebileht).

Kesklinna Gümnaasiumis on varajane keelekümblus, mille kohta on kooli kodulehel 2022/2023. aasta õppeplaani (Kesklinna Gümnaasium veebileht).

Narva Vanalinna Riigikool on avamisest alates (1. september 2000) õpetanud lapsi varase keelekümbluse meetodi järgi. (Narva Vanalinna Riigikooli veebileht).

Pähklimäe Gümnaasium pakub osalist keelekümblust. Ained toimuvad vähemalt 40% ulatuses eesti keeles (Pähklimäe Gümnaasium veebileht).

Konsulterinud keelekümbluseksperdi Anna Golubevaga 22.12.2022, selgus, et Riigi Teataja järgi (vastu võetud 27.04.2022 nr 11) ei rakendata põhikoolis selliseid mudeleid, nagu täielik ja osaline keelekümblus. Siin tekkib vastuolu Narva koolides kasutatavate ja Riigi Teatajas mainitud programmide vahel, aga mina oma bakalaureusetöös seda põhjalikumalt ei uuri.

Narva koolide keelekümblusklasside keelekümblusõpetajate vastuste põhjal 20 veebis vastatud küsimusele põhjal saab välja tuua, et kasutatavamad aktiivõppe meetodid on rutiinõppe tegevused, erinevad mängud, loovuse ja mõtlemise ülesanded, rühmatööd, paaritööd, rollimängud, rollimängud paarides, ajurünnakud, intervjuud, interaktiivsed mängud, keeledušš ja õuesõpe.

Suurem osa keelekümblusõpetajaid kasutab aktiivõppe meetodeid igas tunnis (50%), 6 õpetajat (33,3%) kasutab aktiivõppe meetodeid paar korda päevas. Igapäevane aktiivõppe meetodite kasutamine aitab lastel kiiremini ja paremal tasemel omandada eesti keelt.

Õpetajate arvates meeldivad lastele kõige rohkem järgmised aktiivõppe meetodid: erinevad mängud ja rühmatööd. Mängude jooksul lapsed liiguvad väga palju, kasutavad sõnu spontaanselt ja suhtlevad pidevalt teiste laste ja õpetajaga. See toob kasu nende sõnavarale. Rühmatöös tunnevad lapsed end turvalisemalt ja julgemalt, sest nad toetavad ja suunavad üksteist alati. Rühmatöö jooksul on lastel võimalus nii oma mõtteid väljendada kui ka teiste õpilaste seisukohti kuulata, järelikult võimaldab rühmatöö saavutada häid tulemusi.

Keelekümblusõpetajate arvates on kõige tõhusam aktiivõppe meetod mäng. Mängud on kõige huvitavam õppimisviis väikeste laste jaoks. Lastele meeldib mängida ja mängude

kaudu õpivad nad kiiremini. Mängud motiveerivad lapsi peaaegu alati tegutsema ja selle kaudu uut omandama. Tuli välja ka vastuolu rutiintegevuste kohta: kui õpetajad pidasid neid üheks tõhusamaks õppeviisiks, siis paljudele õpilastele need ei meeldinud.

Analüüsitud küsimuste vastuste põhjal annab bakalaureusetöö ülevaate keelekümbelklassides kasutatavatest õppekomplektidest/õpikutest ja nendes sisust, nende kasulikkusest õpetajate-õpilaste toetajana keelekümbelusmudeli rakendamisel; õpetajate keelekasutusest (eesti-vene) õppetöös, õppe diferentseerimisest, õpetajate erialateadmiste arendamisest; aktiivõppe meetodite kasutussagedusest, eraldi õuesõppe rakendussagedusest, kasulikkusest õpetajatele-õpilastele, meeldivusest õpilastele.

Täpsemalt välja tuues kasutatakse õpikutest Narva koolide 1. kooliastme keelekümbelklassides kõige rohkem loodusõpetuse ja matemaatika õpikuid. Need toetavad Narva koolide õpetajaid keelekümbeluse mudeli rakendamisel kõige rohkem.

Uurimisprobleem leidis kinnituse, et kõik keelekümbeluskoolide õpetajad ei kasutanud kaasaegseid aktiivõppemeetodeid piisavalt.

Bakalaureusetöö uurimistulemustele saab tugineda üleminekuperioodil eestikeelsele õppele.

KASUTATUD ALLIKMATERJALID

Ajurünnak <https://sites.google.com/site/ryhmatooe6piobjekt/meetodid/ajur%C3%BCnnak>
(viimati vaadatud 21.10.2022)

Annika e-portfoolio. *Aktiivõppemeetodid e-õppes. 2. ülesanne.* <https://annika-e-portfoolio.weebly.com/2uumllesanne.html> (viimati vaadatud 19.10.2022).

Dahlgren, L. O. & Szczepanski, A. (2016). *Õuesõppe pedagoogika*. Tallinn.

Einon, D. (2002) *Meie terve laps. Õnnelik, terve ja enesekindel laps*. Tallinn.

Edu & Tegu. *Loovustehnikad aitavad välja igast olukorrast.*
<https://ettevotlusope.edu.ee/syndmus/loovustehnikad-aitavad-valja-igast-olukorrast/>
(viimati vaadatud 16.10.2022).

Ehala, M. & Niglas, K. (2004). *Eesti koolinoorte keelehoiakud*. Akadeemia, nr 10, lk 2115–2143. <https://www.digar.ee/viewer/et/nlib-digar:104079/161949/page/2> (viimati vaadatud 13.05.2023)

Eesti Vabariigi põhiseadus. (1992). RT 1992, 26, 349.
<https://www.riigiteataja.ee/akt/115052015002> (viimati vaadatud 15.10.2022).

Erelt, T., Kadakas, M., Kala-Arvisto, U., Kraav, I., Maanso, V., Puksand, H., Tamm, E., & Unt, I. (2014). *Hariduse ja kasvatusesõnaraamat*. Eesti Keele Sihtasutus.
<https://www.eki.ee/dict/haridus/> (viimati vaadatud 24.12.2022)

Genesee, F. 2009. *Keelekümbluse käsiraamat. Teise keelekümblusprogrammid*. Tallinn: McGill University.

Haridus- ja Noorteamet. *Keelekümblus*. <https://harno.ee/keelekumblus> (viimati vaadatud 08.10.2022).

Haridus- ja Teadusministeerium. (2022, 28. november). *Minister Lukas Narva haridusjuhtidega kohtumisel: eestikeelsele õppele üleminek on loomulik ja vältimatu*

protsess. <https://www.hm.ee/uudised/minister-lukas-narva-haridusjuhtidega-kohtumisel-eesikeelsele-oppele-uleminek-loomulik-ja> (viimati vaadatud 29.11.2022).

Haridus- ja Teadusministeerium. (2022, 14. oktoober). *Minister Lukas: kõik Eesti koolid ja lasteaiad viiakse üle eesti keelele.* <https://hm.ee/uudised/minister-tonis-lukas-koik-eesi-koolid-ja-lasteaiad-viiakse-ule-eesi-keelele> (viimati vaadatud 13.05.2023).

Innove. *Õppevara ja meetodikad.* <https://www.innove.ee/oppevara-ja-metoodikad/keelekumblus> (viimati vaadatud 08.10.2022).

Invest in Narva. (2022, 19. jaanuar). *Rahvastik.* <https://www.investinnarva.ee/et/narvast/ldinfo/rahvastik> (viimati vaadatud 30.11.2022).

Juurak, R. (1999, 17. september). *Suunatud aktiivõpe algklasside loodusõpetuses. Aktiivõpe.* <https://lepo.it.da.ut.ee/~illar/CD/dok/ami.htm> (viimati vaadatud 20.10.2022).

Kadriblog. *Aktiivõppe meetodid.* <https://kadriblog.wordpress.com/2008/11/21/aktiivoppe-meetodid/> (viimati vaadatud 19.10.2022).

Kald, I. (2019, 13. september). *Suur uuring: Eesti on digiõppe osas Euroopas esikohal.* <https://www.ituudised.ee/uudised/2019/12/13/suur-uuring-eesi-on-digioppe-osas-euroopas-esikohal> (viimati vaadatud 28.10.2022).

Kebbinau, M.-H. (2013). *3. Klassi keelekümbluse õpiku analüüs.* Tallinn.

Keelekümblusprogrammi toetuse taotlemise ja kasutamise ning kvaliteediauhinna konkursi läbiviimise tingimused ja kord (2022). RT I, 30.04.2022, 14. <https://www.riigiteataja.ee/akt/130042022014> (viimati vaadatud 26.11.2022).

Kesklinna Gümnaasium. *Varajase keelekümbluse klassi õppeplaani 2022. - 2023. õa.* <https://www.kesklinna.edu.ee/images/DOC/2022-2023/Varajase%20keelekumbluse%20klassi%20oppeplaani%202022.pdf> (viimati vaadatud 30.11.2022).

Kirjastus Skriibus. *Matemaatika tööraamat 1. klassile.* <https://www.skriibus.ee/views/oppevara.xhtml> (viimati vaadatud 22.11.2022).

Koolibri. *Ilus emakeel. 3. klassi eesti keele õpik, 1. osa.*

<http://w.koolibri.ee/book.php?nid=1640> (viimati vaadatud 23.11.2022).

Koolibri. *Loodusõpetus. Tööraamat 1. klassile, 1. osa.*

<https://www.koolibri.ee/et/raamatud/loodusopetus-tooraamat-1-klassile-1-osa/5714>

(viimati vaadatu 24.11.2022).

Koolibri. *Loodusõpetus. Tööraamat 1. klassile, 2. osa.*

<https://www.koolibri.ee/et/raamatud/loodusopetus-tooraamat-1-klassile-1-osa/5714>

(viimati vaadatu 24.11.2022).

Koolituskeskus Tark. *Õuesõpe: Aktiivsed ja arendavad tegevused õues.*

<https://www.tark.ee/ouesope-aktiivsed-ja-arendavad-tegevused-oues> (viimati vaadatud 23.10.2022)

Kukk, A., Kebbinau M. & Aja U. (2011). *Õppimine ja õpetamine mitmekultuurilises õpikeskkonnas: keelekümblusprogrammi näitel.* Tallinn: Roheline Trükikoda.

Kaufman J. C. & Sternberg R. J. (2010, juuni). *The Cambridge handbook of Creativity.* Cambridge University Press

Ley, T. (2018, 16. november). *Üle saja Eesti kooli katsetab digiõpet.*

<https://opleht.ee/2018/11/ule-saja-eesti-kooli-katsetab-digiopet/> (viimati vaadatud 28.10.2022)

Liikuma kutsuv kool. *Kuidas koolis alustada õuesõppega?*

<https://www.liikumakutsuvkool.ee/kuidas-alustada/> (viimati vaadatud 23.10.2022)

Mehisto P., Marsh D., Frigols M. J., Võlli K. Ja Asseriga H. (2010) *Lõimitud aine- ja keeleõpe.* Tallinn,

Maurus. *Õppematerjalide kirjastus. Tere, maailm! Õpik 3. klassile, 1. osa.*

<https://kirjastusmaurus.ee/oppematerjalid/tere-maailm-i-osa-opik/> (viimati vaadatud 24.11.2022).

Narva Keeltelütseum. Keelekümblus. <http://www.narvakl.edu.ee/et/text/keelekumblus-152/> (viimati vaadatud 30.11.2022).

Narva Kreenholmi Gümnaasium. *Keelekümblus*. <https://nkg.ee/keelekumblus> (viimati vaadatud 30.11.2022).

Narva Kreenholmi Gümnaasium. *Keelekümblus*. <https://nkg.ee/keelekumblus> (viimati vaadatud 30.11.2022).

Narva Pähklimäe Gümnaasium. *Tunnijaotusplaan põhikooliastmes 2022/2023. õa*. https://pahklimae.edu.ee/?get_file=1&files_id=423&id=1897&lang_id=1 (viimati vaadatud 30.11.2022).

Narva Soldino Gümnaasium. *Hiline keelekümblus*. http://www.soldino.edu.ee/index0.php?page=30103&spy=1&width_dev=1366&height_dev=768&telnupptyk=0&r=1&findme=%20&piltedasi=0 (viimati vaadatud 30.11.2022).

Narva Soldino Gümnaasium. *Varane keelekümblus*. <http://www.soldino.edu.ee/pildid/3/301/kkvarane.pdf> (viimati vaadatud 30.11.2022).

Narva Vanalinna Riigikool. *Keelekümbluskool*. <https://www.nvrk.edu.ee/keelekumblus-kool> (viimati vaadatud 30.11.2022).

Oleinikova, J. (2018). *Lasteiaõpetajate teadlikkus õuesõppe kasutamisel ja hinnang selle tulemuslikkusele kahe maakonna näitel*. Tartu: Tartu Ülikool. https://dspace.ut.ee/bitstream/handle/10062/62376/oleinikova%20janika_bak.pdf?sequence=1&isAllowed=y (viimati vaadatud 13.10.2022).

Ojakäär-Kitsing, J. (2016, 11. august). *Laste loovuse toetamine*. <https://holistika.ee/laste-loovuse-toetamine/> (viimati vaadatud 16.10.2022).

Opiq. *Loodus- ja inimeseõpetus 3. klassile*. <https://www.opiq.ee/Kit/Details/30> (viimati vaadatud 24.11.2022).

Põhikooli riiklik õppekava (2011). RT I, 14.01.2011, 1. <https://www.riigiteataja.ee/akt/129082014020> (viimati vaadatud 29.10.2022).

Juurak, R. (1999, 17. september). *Suunatud aktiivõpe algklasside loodusõpetuses. Aktiivõpe*. <https://lepo.it.da.ut.ee/~illarj/CD/dok/ami.htm> (viimati vaadatud 20.10.2022).

Rannut, Ü. (2001). *Varane keelekümblus, eesti keel kui teine keel ja muukeelne laps Eesti koolis*, Tallinn.

Rannut, Ü. (2004). *Kuidas keeles kümmeldakse*. Tallinn.

Salumaa, T. & Talvik, M. (2010). *Aktiivõppe meetodid III*. Tallinn: Merlecons ja Ko OÜ.

Salumaa, T., Talvik, M. & Saarniit, A. (2004). *Aktiivõppe meetodid*. Tallinn: Merlecons ja Ko OÜ.

Samsonova, A. (2015). *Õppe- ja kasvatustöö kavandamine ja läbiviimine osalise keelekümbluse erivanuseliste laste rühmas vaivara lasteaias näitel*. Narva.

Smolin, L. (toim.) (2014). *15 aastat keelekümblust*. Sihtasutus Innove. [2014-15-aastat-keelekümblust.pdf \(harno.ee\)](http://www.innove.ee/2014-15-aastat-keelekumblust.pdf) (viimati vaadatud 13.12.2022).

Tallinna Läänemere Gümnaasium. *Keelekümblus*.

http://www.laanemere.tln.edu.ee/images/oppetoo/2017-2018/keelek%3%BCmblus_kodulehele_eesti_1.pdf (viimati vaadatud 08.10.2022).

Tartu Ülikool. *Aktiivõppemeetodid e-õppes. Rühmatöö e-õppes. Rühmatöö planeerimine ja ettevalmistamine*. <https://sisu.ut.ee/aktiivope/r%C3%BChmat%C3%B6%C3%B6-planeerimine-ja-ettevalmistamine> (viimati vaadatud 19.10.2022)

Vare, S. (1999). *Keelekümblus kui integratsiooni võti*. Tallinn.

Õunapuu, L. (2014). *Kvalitatiivne ja kvantitatiivne uurimisviis sotsiaalteadustes*. Tartu: Tartu Ülikool.

https://dspace.ut.ee/bitstream/handle/10062/36419/ounapuu_kvalitatiivne.pdf?sequence=1 (viimati vaadatud 12.09.2022)

LISAD:**Lisa 1. Õpikute analüüsi tabel****Tabel 1. Õpikute analüüs**

Õpikute nimetus	Lehekülgede arv, pehme või kõva kaantega, formaat	Komplekti kostis	Sõnavara	Mitu pilt, mitu tekste õpikus on?	Kas iga teksti kohta on küsimused või ei ole?	Erinevate raskustega ülesanded (*)	Meetodite rohkus	Lehekülje kujundus (disain)	Missugused teemad on õpikus
Loodusõpetus tööraamat 1.klassile 1. osa	Kõvade kaantega õpik: 52 lk, formaat : 20×25 cm.	Loodusõpetuse tööraamat: 2 osa+ lisalehed.	Eakohased lihtsate sõnadega laused. Sõnastik puudub.	Õpikus 53 pilti ja 39 teksti.	Iga teema ja teksti juures on teemat tutvustavad ja õpilaste sõnavara kontrollivad küsimused.	Loodusõpetuse tööraamatu 1. osas puuduvad diferentseeritud ülesanded.	Õpik: traditsioonilised (lugemine, rääkimine, küsimustele vastamine, kuulamine) ja kaasaegsed (meisterdamine, värvimine, tabeli täitmine, joonistamine) meetodid.	Loodusõpetuse tööraamatu 1. osas vähe tekste, palju ilusaid, suuri, värvilisi pilte. Pealkirjad suurte punaste tähtedega. Kõik teemad struktureeritud, eakohased.	Teemad: - Algab kool (maal, linnas, mälestusi suvest) - Mis on suvele iseloomulik? - Suvi läheb üle sügiseks - Kas tunned puid? (aias, turul) - Mis on sügisele iseloomulik? (aastaaeg, tööriistad) - Me meistrimehed oleme (erinevad tööd) - Suurus ja raskus (kerged, rasked, suured, väiksed asjad jne, omadussõnade võrdlemine) - Värviline maailm - Kodu-, mets-, lemmikloomad ja nende pojad - Lisalehed väljalõikamiseks - Toitumine - Taimed - Kasvamine ja arenemine, elus ja eluta (liikumine) - Haistmismeeled

Loodusõpetus tööraamat 1.klassile 2. osa	Kõvade kaantega õpik: 52 lk, formaad: 20×25 cm.	Loodusõpetuse tööraamat: 2 osa+ lisalehed.	Tekstid: pikad, raskemad tekstid, keerulisemad sõnad, rõhutatud sinise värviga.	Õpikus 55 pilti ja 45 teksti.	Enamike teemade juures on teemasid tutvustavad küsimused.	Loodusõpetuse tööraamatu 2. osas puuduvad diferentseeritud ülesanded.	Õpik: traditsioonilised (lugemine, küsimustele vastamine, kuulamine, rääkimine) ja kaasaegsed (meisterdamine, värvimine, tabeli täitmine, rühmitamine, õppekäik, joonistamine, palju katseid, valida pakutavatest hulgast sõnad ja kirjutada neid õigesse kohta, paaristööd, rühmatööd) meetodid. Loodusõpetuse tööraamatu 2 osas on ka lisalehed väljalõikamiseks.	Loodusõpetuse tööraamatu 2. osas palju tekste, palju värvilisi, ilusaid pilte. Kõik teemade pealkirjad, olulised väljendid suurte siniste tähtedega. Märkmed (näiteks katse läbiviimisel on iga samm esile tõstetud).	Teemad: - Talvevaheaeg (aastaeg, ilm, jäljed lumel, linnud, loomad ja taimed) - Vesi meie ümber (talvel, suvel, vee olek ja puhtus) - Lisalehed väljalõikamiseks - Näidend “Aastaajad” - Katsed vedelikuga ja õhuga - Kevade algus (taimed, linnud, loomad, kevadised tööd) - Linna plaan - Üksi metsas (ohutus metsas) - Suve algus
Tere, Kool! 1.klassile 1. osa	Pehmes köites õpik: 104 lk, formaad: A4.	Õpik “Tere, kool!”: 2 osa + töövihik.	Õpik “Tere, kool!”: rikkalik sõnavara, lõpus on sõnastik. Eakohane lauseehitus ja sõnavara.	Õpikus 86 pilti ja 47 teksti.	Puuduvad kontrollküsi mused teemade tutvustamise ks.	Õpiku “Tere, kool!” 1. osas puuduvad diferentseeritud ülesanded.	Õpik: traditsioonilised (lugemine, küsimustele vastamine, rääkimine) kaasaegsed (mängud, laulud, lugemine rollide järgi, luuletused, rühmatööd, paaristööd) meetodid.	Õpiku “Tere, kool!” 1. osas palju erinevaid, värvilisi pilte, tekste vähe. Tegevuste kirjeldamiseks fotod elust. Teemad struktureeritud, pealkirjad ja olulised väljendid suurte tähtedega.	Õpiku “Tere, kool!” 1. osas 4 põhiteemat: - Mina ja kool - Perekond ja kodu - Sügis - Jõulud
Tere, Kool! 1.klassile 2. osa	Pehmes köites õpik: 112 lk, formaad: A4.	Õpik “Tere, kool!”: 2 osa + töövihik.	Eakohane lauseehitus ja sõnavara. Õpiku lõpus sisukord. Iga teema kohta sõnastikku ei ole.	Õpikus 72 pilti ja 71 teksti.	Iga teksti juures on teemat tutvustavad ja õpilaste sõnavara kontrollküsi mused.	Õpiku “Tere, kool!” 2. osas puuduvad diferentseeritud ülesanded.	Õpik: traditsioonilised (lugemine, küsimuste vastamine, rääkimine) kaasaegsed (luuletused, laulud ja reeglid (grammatika), rühmatööd, mängud, lugemine rollide järgi) meetodid.	Õpiku “Tere, kool!” 2. osas palju värvilisi, ilusaid pilte ja tekste. Kõikide teemade pea- ja alateemad suurte tähtedega.	Õpiku “Tere, kool!” 2. osas 5 põhiteemat: - Talv - Eestimaa ja sõbrad - Kaupluses - Kevad - Töö, puhkus ja suvi
Matemaatika 1.klassile 1. osa	Kõvade kaantega ja klamberköitega	Matemaatika õpik: 4 osa + töölehed +	Eakohased teemad, lauseehitus ja	Õpikus 25 pilti ja 13 teksti. Palju 1-	Puuduvad kontrollküsi	Matemaatika õpiku 1. osas	Õpik: kaasaegsed (kirjutamine,	Matemaatika õpiku 1. osas	Teemad: - Tere, kool!

	matemaatika õpik: 68 lk, formaat: 21×28 cm.	lisamaterjal õpetajale. .	sõnavara. Ülesannete vastused ja sõnastik puuduvad, lõpus sisukord.	ja 2-lauselisi tekstülesandeid.	mused teemade tutvustamise ks.	puuduvad diferentseeritud ülesanded.	joonistamine, värvimine, loendamine, tabelite täitmine, küsimuste vastamine, mõtlemine, jätkamine mustrit, lõikamine, jätkamine värvimist, harjutamine numbrite kirjutamist, jne) meetodid.	palju pilte, arve, teemasid ning tekste. Pildid ja arvud värvilised. Kõik teemad ja peamised sõnad suurte tähtedega.	- Geomeetrilised kujundid - Varem õpitu kordamine - Võrdlus astmed, ees- ja tagasõnad - Numbrite ja arvude rühmitamine (1-5ni) ja hulgad - Liitmine ja lahutamine - Kordamine - Lisaülesanded
Matemaatika 1.klassile 2. osa	Kõvade kaantega, klamberkõitega matemaatikaõpik: 48 lk, formaat: 21×28 cm.	Matemaatikaõpik: 4 osa + töölehed + lisamaterjal õpetajale.	Eakohased teemad, lauseehitus ja sõnavara. Ülesannete vastused ja sõnastik puuduvad, lõpus sisukord.	Õpikus 20 pilti ja 8 teksti. Palju 1- ja 2-lauselisi tekstülesandeid.	Mõnede teemade juures on tutvustavad ja kontrollküsi mused.	Matemaatika õpiku 2. osas puuduvad diferentseeritud ülesanded.	Õpik: kaasaegsed (arvutamine, värvimine, mängud, lõikamine, küsimuste vastamine, jätkamine värvimist, harjutamine arvude kirjutamist, võrdlemine, jätkamine mustrit, joonistamine, mõtlemine, lahutamine ja kontrollimine jne.) meetodid.	Matemaatika õpiku 2. osas palju pilte ja arve. Teemad suurte tähtedega. Igal leheküljel üks arv on suur.	Teemad: - Põhi- ja järgarvud (6- 12ni), lahutamise kontrollimine liitmise abil - Nädal, kell, aasta - Puuduva arvu leidmine - Kordamine - Tekstülesanne - Lisaülesanded
Matemaatika 1.klassile 3. osa	Kõvade kaantega, klamberkõitega matemaatika õpik: 80 lk, formaat: 21×28 cm.	Matemaatikaõpik: 4 osa + töölehed + lisamaterjal õpetajale.	Eakohased teemad, lauseehitus ja sõnavara. Ülesannete vastused ja sõnastik puuduvad, lõpus sisukord.	Õpikus 33 pilti ja 14 teksti. Palju 1- ja 3-lauselisi tekstülesandeid, arve, väikeseid numbritega pilvepilte.	Mõnede teemade juures on kontrollküsi mused.	Matemaatika õpiku 3. osas puuduvad diferentseeritud ülesanded.	Õpik: kaasaegsed (arvutamine, värvimine, mängud, lõikamine, küsimuste vastamine, jätkamine värvimist, harjutamine arvude kirjutamist, võrdlemine, jätkamine mustrit, joonistamine, mõtlemine, uurimine, tekstülesannete lahendamine, mõistatused, ristsõnad, ülesanded loogika arendamiseks, lahutamine ja kontrollimine jne.) meetodid.	Matemaatika õpiku 3. osas palju arve, tekste, vähe pilte. Teemad suurte, värviliste tähtedega.	Teemad: - Varem õpitu kordamine - Arvud (11-20)- ühkohalised, kahekohalised, paaris- ja paaritud, nende võrdlemine, lahutamine, peegeldus, sümmeetria - Raha- ja mõõt- ühikud - Harjutused (liimine ja lahutamine üleminekuga ühest kümnest teise), liitmine ja lahutamine erinevate numbritega - Lahutamise kontrollimine

									liitmise abil - Kordamine - Lisaülesanded
Matemaatika 1.klassile 4. osa	Kõvade kaantega, klamberkõitega matemaatikaõpik: 80 lk, formaat: 21×28 cm.	Matemaatikaõpik: 4 osa + töölehed + lisamaterjal õpetajale.	Keerulisem sõnavara, lauseehitus ja grammatika õpilaste arendamiseks. Puudub sõnastik.	Õpikus 35 pilti ja 19 teksti. Palju erinevaid väikeseid numbritega pilte (pilved, kommid, munad, korvid, pallid, geomeetrilised kujundid, lehed jne).	Paljude teemade juures on kontrollküsi mused.	Matemaatikaõpik u 4. osas puuduvad diferentseeritud ülesanded.	Õpik: kaasaegsed (arvutamine, värvimine, mängud, lõikamine, küsimuste vastamine, jätkamine värvimist, harjutamine arvude kirjutamist, võrdlemine, jätkamine mustrit, joonistamine, mõtlemine, uurimine, tekstülesannete lahendamine, mõistatused, ristsõnad, ülesanded loogika arendamiseks, lahutamine ja kontrollimine, loovülesanded nagu “lõika välja ja meisterdada kuup, püramiid ja risttahukas“, „värvi“ jne.) meetodid.	Matemaatika õpiku 4. osas vähe pilte, tekste palju. Teemad ja arvud suurte tähtedega. Mõned lehed täisvärvilised. Reeglid raamides.	Teemad: - lahutamine (16-st- 18ni) - Varem õpitu kordamine - Arvud (1-100ni) - Täiskümned (liitmine ja lahutamine) - kümnelised ja ühelised (võrdlemine, liitmise ja lahutamise seos) - Kordamine - Täht arvu tähisena - Mõõtühikud - Geomeetrilised kujundid - Kordamine - Lisaülesanded
Tere, sõber! 2.klassile 1. osa	Pehmes kõites, värviline õpik: 92 lk, formaat: A4.	Õpik “Tere, sõber!”: 2 osa + 2 töövihikut.	Eakohased keeruliste, raskete sõnadega laused.	Õpikus 86 pilti ja 56 teksti.	Iga teema juures on teemat tutvustavad küsimused.	Õpiku “Tere, sõber!” 1. osas puuduvad diferentseeritud ülesanded.	Õpik “Tere, sõber!”: kaasaegsed meetodid (luuletused, mängud, laulud, küsimustele vastamine jne.). Palju mänge ja ajurünnakuid. Lõpus on tekstid, mida lapsed peavad lugema rollides.	Õpiku „Tere, sõber!” 1. osas palju värvilisi pilte, pikki tekste. Raamatu sisekaantel palju reegleid. Mõnedel lehekülgedel kollastes raamides sõnad ja nende täendus või sünonüümid. Mõnedel lehekülgedel on kollastes raamides sõnad ja nende täendus või sünonüümid.	Õpiku “Tere, sõber!” 1. osas 4 peamist teemat: - Jälle kooli - Sügis meie ümber - Pere ja kombed - Jõulude ootel
Tere, sõber! 2.klassile 2. osa	Pehmes kõites, värviline õpik: 108	Õpik “Tere, sõber!”: 2 osa + 2 töövihikut.	Eakohased keeruliste sõnadega	Õpikus 61 pilti ja 67 teksti.	Iga teema juures on	Õpiku “Tere, sõber!” 2. osas	Õpik “Tere, sõber!”: kaasaegsed (lugemine	Õpiku “Tere, sõber!” 2. osas	Õpiku “Tere, sõber!” 2. osas 5

	lk, formaat: A4.		laused.		kontrollküsimused.	puuduvad diferentseeritud ülesanded.	rolli järgi, luuletused, mängud, küsimustele vastamine, piltide vaatamine) meetodid.	palju pikki tekste, värvilisi pilte. Sisekaantel palju reegleid. Paljudel lehekülgedel on kollased sildid, sõnade tähendustega või sünonüümidega.	põhiteemat: - Mina ja aeg - Kodukoht ja sõbrad - Tervis - Keskkond ja meedia - Kevad, soojus ja valgus - Suve ootel
Tere, maailm! 3.klassile 1. osa	Pehmes köites, värviline õpik: 87 lk, formaat: A4.	Õpik "Tere, maailm!": 2 osa + 2 töövihikut.	Eakohased sõnavara ja sõnad.	Õpikus 62 pilti ja 77 teksti.	Mõnede tekstide ees ja pärast on tutvustavad ja kontrollküsimused.	Õpiku "Tere, maailm!" 1. osas puuduvad diferentseeritud ülesanded.	Õpik „Tere, maailm“: kaasaegsed (tekstide lugemine, küsimustele vastamine, piltide vaatamine, meisterdamine, rühmatööd, mängud, tabeli täitmine jne.) meetodid.	Õpiku „Tere, maailm“ 1. osas palju tekste ning pilte. Mõnedel lehekülgsidel reeglid väikestes tabelites. Olulised sõnad, väljendid ja teemad suurte tähtedega.	Õpiku "Tere, maailm!" 1. osas 4 põhiteemat: - Mina ja teave - Kultuur minu ümber - Muistendid, legendid, lossid ja kindlused - Jõulukombed meil ja mujal
Tere, maailm! 3.klassile 2. osa	Pehmes köites, värviline õpik: 99 lk, formaat: A4.	Õpik "Tere, maailm!": 2 osa + 2 töövihikut.	Eakohased keeruliste sõnadega laused. Tekstid pikad ja teaduslikumad.	Õpikus 64 pilti ja 81 teksti.	Mõnede tekstide ees ja pärast on kontrollküsimused.	Õpiku "Tere, maailm!" 2. osas puuduvad diferentseeritud ülesanded.	Õpik "Tere, maailm!": kaasaegsed (mängud, tekstide lugemine, küsimustele vastamine, luuletused, laulud, viktoriinid, rühmatööd, meisterdamine, joonistamine jne.) meetodid.	Õpiku "Tere, maailm!" 2. osas palju pilte. Lehed väga värvilised. Lõpus on sõnaloend nagu sõnastik (tõlke asemel sulgudes antud sõna sünonüümid ja eestikeelne seletus). Mõnedel lehtedel kollased raamid sõnade ja nende tähendustega. Raamatu lõpus viktoriin Eestist.	Õpiku "Tere, maailm!" 2. osas 6 põhiteemat: - Teadus ja tehnika meie ümber - Mina elan Euroopas - Seiklused merel - Maailm täis aardeid - Rõõmsalt suvele vastu
Inimeseõpetuse tööraamat 2. klassile	Pehme brošüüri, värviline inimeseõpetuse tööraamat: 88 lk, formaat: 20×25 cm.	Inimeseõpetuse tööraamat: 1 osa.	Tekstid lühikesed. Eakohased lihtsate, arusaadavate sõnadega laused.	Õpikus 54 pilti ja 41 teksti.	Iga teksti juures on kontrollküsimused.	Õpiku inimeseõpetuse tööraamatus puuduvad diferentseeritud ülesanded.	Õpik "Inimeseõpetuse tööraamat": loovad (ristsõnad, joonistamine, mängud, katsed jne) ülesanded ja traditsioonilised (küsimustele vastamine, tekstide lugemine, teemade	Inimeseõpetuse tööraamatus palju pilte ja tekste. Teemad suurte tähtedega ja teise värviga.	Teemad: - Mina (tegevused, huvialad, käitumine, kodu, pere, pidupäevad peres, muutused peres, kombed) - Tean ja oskan (ohud kodus, häire

							arutamine jne) meetodid.		koolis, ohud ümbruses) - Jõulud - Aeg ja aja mõõtmine (aja kavandamine, asja väärtus ja hind) - Eesti vabariik (minu kodukoht, elu linnas ja maal, Eestimaa rikkus) - Minu tervis (toiduvalik, tervise hoidmine, ohud, esmaabi, arstide külastamine) - Mina looduses (kuidas olla säästlik?) - Kadunud binokkel
Loodus- ja inimeseõpetuse õpik 3. klassile 1. osa	Tugevdatud pehme kõitega loodus- ja inimeseõpetuse õpik: 69 lk, formaad: 17 x 24 cm.	Loodus- ja inimeseõpetuse õpik: 2 osa + 2 töövihikut.	Eakohane lauseehitus ja kasutatud sõnad. Õpikus integreeritud loodus- ja inimeseõpetuse teemad.	Õpikus 81 pilti ja 73 teksti.	Iga teema juures lehe allaosas kaks veergu, kus on kirjutatud – ma tean, et.. ja küsimused ning ülesanded.	Loodus- ja inimeseõpetuse õpiku 1. osas puuduvad diferentseeritud ülesanded.	Loodus- ja inimeseõpetuse õpik: maakardid ja faktid Eesti ajaloost. Rühmatööd ja paaristööd õpikus puuduvad. Traditsioonilised meetodid (tekstide lugemine, küsimustele vastamine, piltide vaatamine, uute sõnade õppimine).	Loodus- ja inimeseõpetuse õpiku 1. osas palju tekste ja pilte. Lehed värvilised. Teemad ja olulised väljendid, sõnad suurte, paksuse tähtedega ning teise värviga.	Teemad: - Eesti (rahvuslik ärkamine, talu, rahvariided, mineviku pärand) - Selgroogsed loomad ja selgrootud loomad (kalad, kahepaiksed, roomajad, linnud, imetajad) - Taimed (mürgised taimed) - Seened - Bakterid - Kooslused - Maa (päike, valgus ja vari) - Teave ehk informatsioon (reklaam, internet)
Ilus emakeel 3. klassile 1. osa	Õmmeldud liimbrošüüriaga, värviline õpik “Ilus emakeel!”: 120 lk, formaat: 20 x 25 cm.	Õpik “Ilus emakeel”: 2 osa+ 2 töövihikut+ kontrolltööd+ õpetajaraamat + CD kuulamisülesannetega + pildimapp, mis on kasutatav terves esimeses kooliastmes.	Eakohased lauseehitus ja sõnad.	Õpikus 73 pilti ja 65 teksti.	Iga teksti juures kontrollküsi mused.	Õpiku “Ilus emakeel” 1. osas puuduvad diferentseeritud ülesanded.	Õpik “Ilus emakeel”: traditsioonilised (küsimustele vastamine, tekstide lugemine, tähestiku õppimine, luuletused) meetodid.	Õpiku “Ilus emakeel” 1. osas õpiku alusel sisukord, õpiku lõpus sõnastik. Teemad sisukad. Tekstid pikad, värvilised pildid.	Õpiku “Ilus emakeel” 1. osas 4 põhiteemat: - Kes targaks tahab saada - Õpi elamise tarvis - Mina ise - Küünlad kuusel

								Tekstide nimetused suurte tähtedega.	säravad
Ilus emakeel 3. klassile 2. osa	Õmmeldud liimbrošüüri- värviline õpik "Ilus emakeel!": 128 lk, formaat: 20 x 25 cm.	Õpik "Ilus emakeel": 2 osa+ 2 töövihikut+ kontrolltööd+ õpetajaraamat + CD kuulamisülesannetega + pildimapp, mis on kasutatav terves esimeses kooliastmes.	Lauseehitus ja sõnavara keerulised.	Õpikus 69 pilti ja 77 teksti.	Iga ülesanne juures kontrollküsi- mused.	Õpiku "Ilus emakeel" 2. osas puuduvad diferentseeritud ülesanded.	Õpik "Ilus emakeel": kaasaegsed (laulud, luuletused, reeglid) kollastes kastides ja traditsioonilised (tekstide lugemine, küsimustele vastamine, tabelite täitmine, lugemine rollide järgi, vanasõnade õppimine) meetodid.	Õpiku "Ilus emakeel" 2. osas palju tekste, pilte vähem. Tekstide nimetused suurte tähtedega.	Õpiku "Ilus emakeel" 2. osas 3 põhiteemat: - Õige sõber kaalub enam kui kuld - Kodumaa on kõige kodusem maa - Kevade on sala- tulnud.
Allikas:	Tartu	Ülikooli		Narva		kolledž.		Autori	koostatud.

Lisa 2. Õpetajate vastused küsimustikule

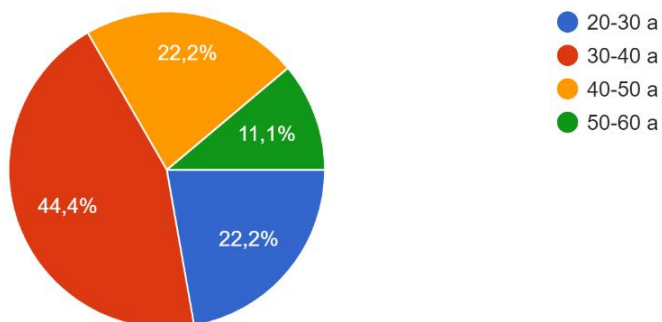
1. Mis on keelekümblus?

- 1. klass
- Võõrkeele eesti keele õppe oma emakeelt ja kultuuri alles hoides
- Keelekümblus on õppemeetod, mis annab võimaluse lapsel omandada kaks või rohkem keelt emakeelt kahjustamata
- Mitmekeelsuse väljakujunemist toetav kakskeelse õppe meetod
- Õppimine sihtkeeles
- Täis
- Kus vene õpilased õpivad eesti keeles, tegevused on lõimitud, on palju aktiivõppemeetodeid
- 2.a klass
- Keelekümblus on õppeviis, mis toetab mitmekeelsuse kujunemist
- Keelekümblus on kakskeelset haridust rikastav õppevorm eesti keele kui teise keele paremaks omandamiseks
- Keelekümblus on õppeviis, mis toetab mitmekeelsuse kujunemist
- Keeleõppemetoodika, kus lapsed asuvad täiesti Eesti keele keskkonnas
- See on lõimitud aine- ja keeleõppe viis, mille puhul kasutatakse õppimisel kahte või enam keelt
- Õppeviis, mis toetab mitmekeelsuse kujunemist
- Lõimitud aine-keeleõppe
- Keelekümblus on lõimitud aine- ja keeleõppe viis, mille puhul kasutatakse hariduse omandamisel kahte või enam keelt, toetades mitmekeelsuse kujunemist
- Keelekümblus on lõimitud aine- ja keeleõppe (LAK-õppe) viis, mille puhul kasutatakse hariduse omandamisel kahte või enam keelt, toetades mitmekeelsuse kujunemist. Keelekümblusprogrammis toimub keeleõpe riiklike õppekavade alusel õppides lisaks

keeletundidele ka ülejäänud ainetundides vähemalt 60% teises keeles ehk sihtkeeles

2. Kui vana Te olete?

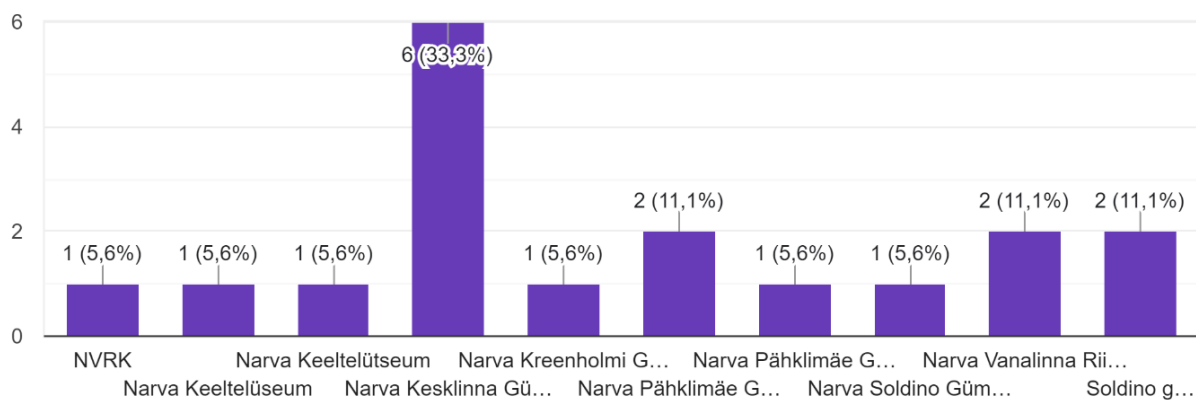
18 vastust

Joonis 1. Kui vana Te olete?

3. Missuguses koolis Te töotate?

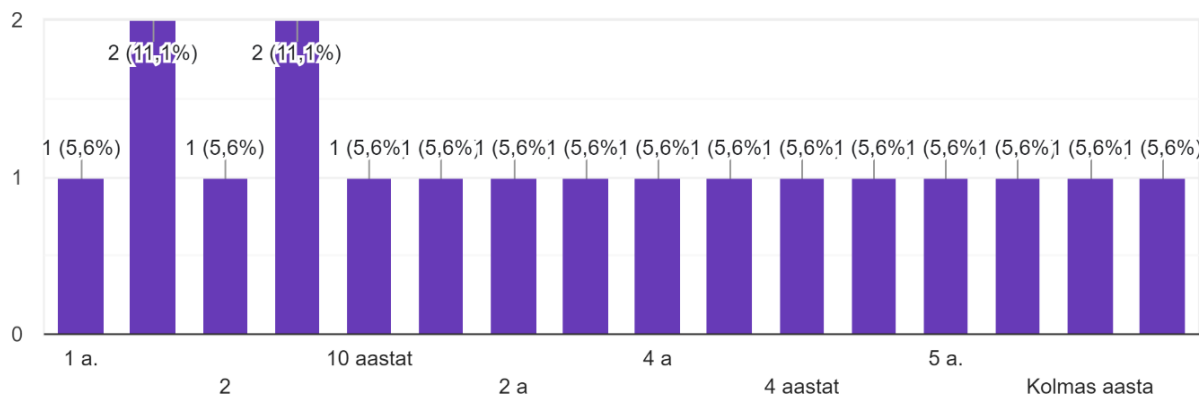
18 vastust

Joonis 2. Missuguses koolis Te töotate?

4. Kui kaua Te olete keelekümblusklassis õpetanud?

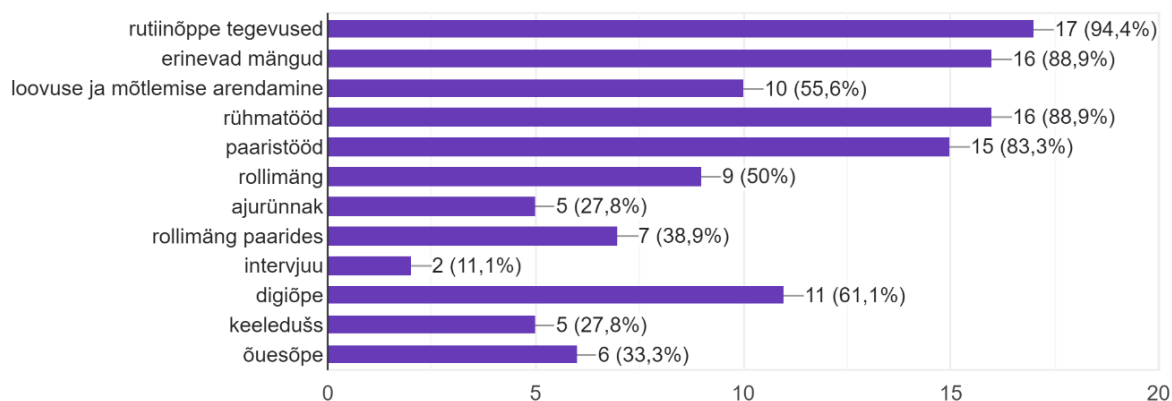
18 vastust

Joonis 3. Kui kaua Te olete keelekümblusklassis õpetanud?

5. Missuguseid aktiivõppe meetodeid kasutate keelekümblusklassides kõige rohkem?

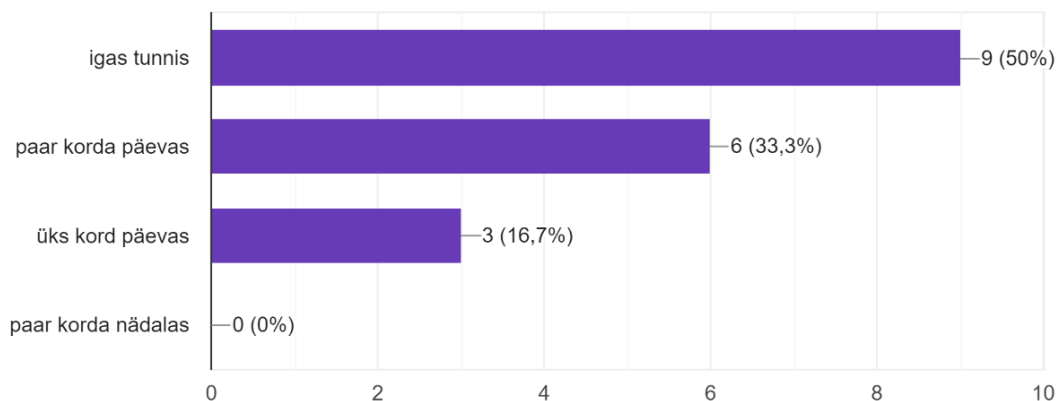
18 vastust

Joonis 3. Missuguseid aktiivõppe meetodeid kasutate keelekümblusklassides kõige rohkem?

6. Kui tihti Te kasutate keelekümblusklassides aktiivõppe meetodeid?

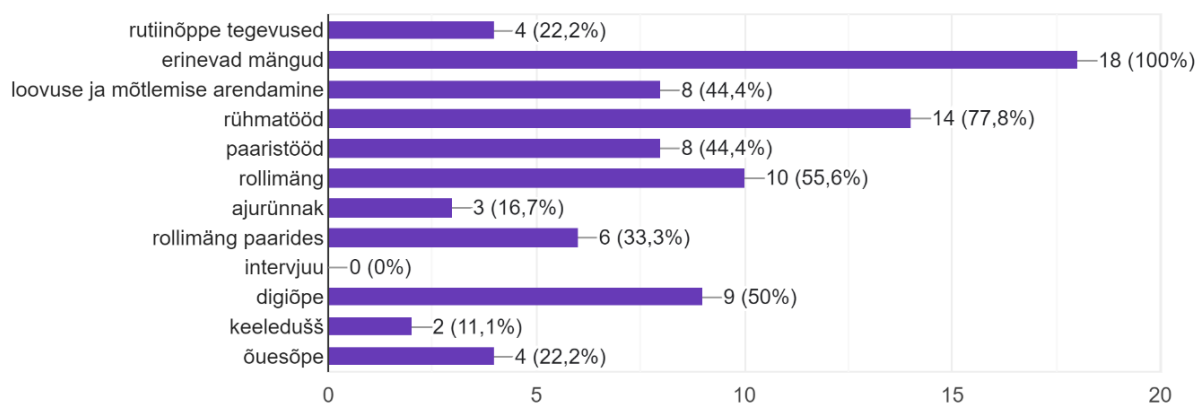
18 vastust

Joonis 5. Kui tihti Te kasutate keelekümblusklassides aktiivõppe meetodeid?

7. Missugused aktiivõppe meetodid Teie arvates meeldivad lastele kõige enam?

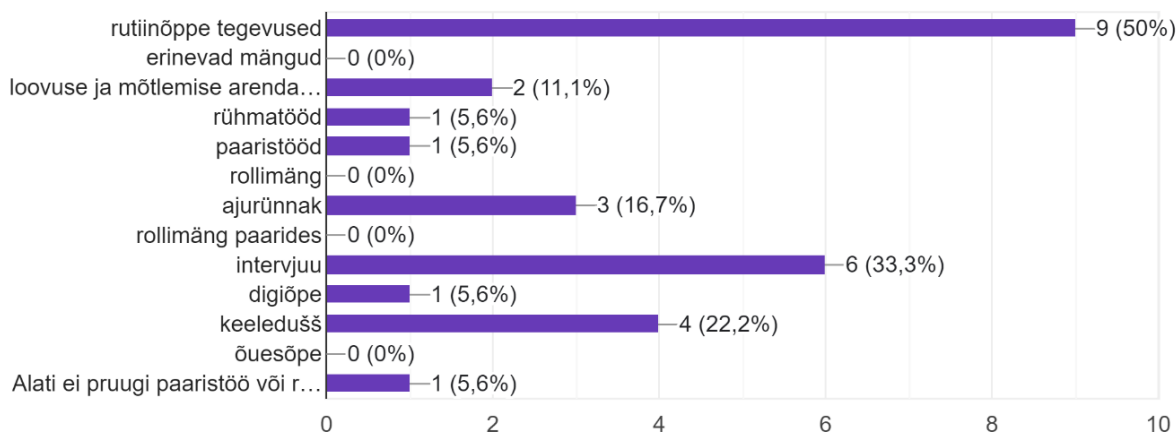
18 vastust

Joonis 4. Missugused aktiivõppe meetodid Teie arvates meeldivad lastele kõige enam?

8. Missugused aktiivõppe meetodid Teie arvates ei meeldi lastele?

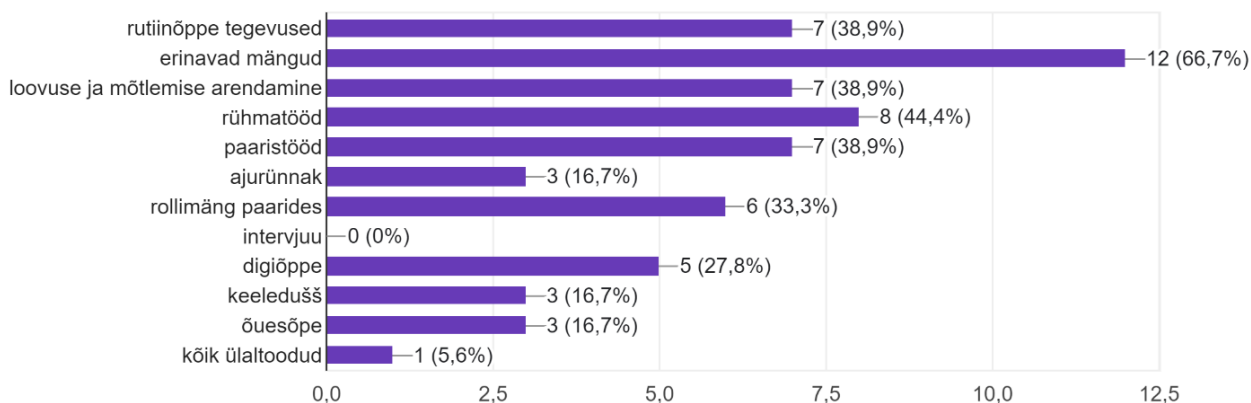
18 vastust

Joonis 5. Missugused aktiivõppe meetodid Teie arvates ei meeldi lastele?

9. Missugused aktiivõppe meetodid Teie arvates on kõige tõhusamad?

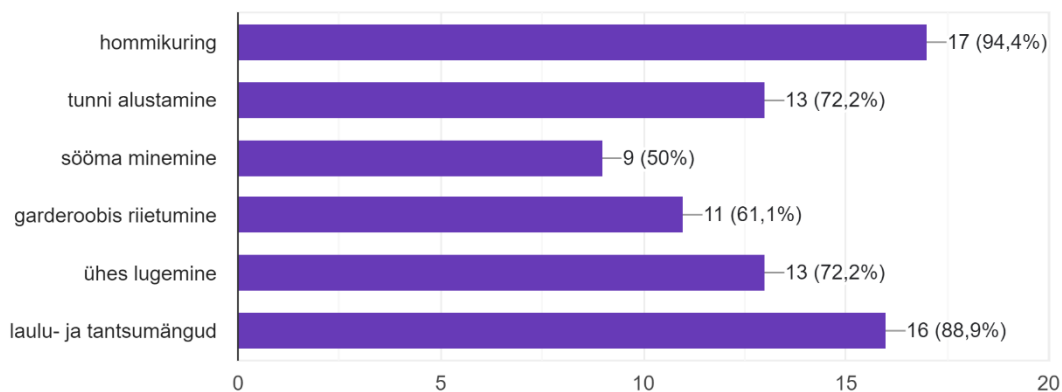
18 vastust

Joonis 6. Missugused aktiivõppe meetodid Teie arvates on kõige tõhusamad?

10. Missuguseid rutiinseid tegevusi Te kasutate keelekümblusklassis?

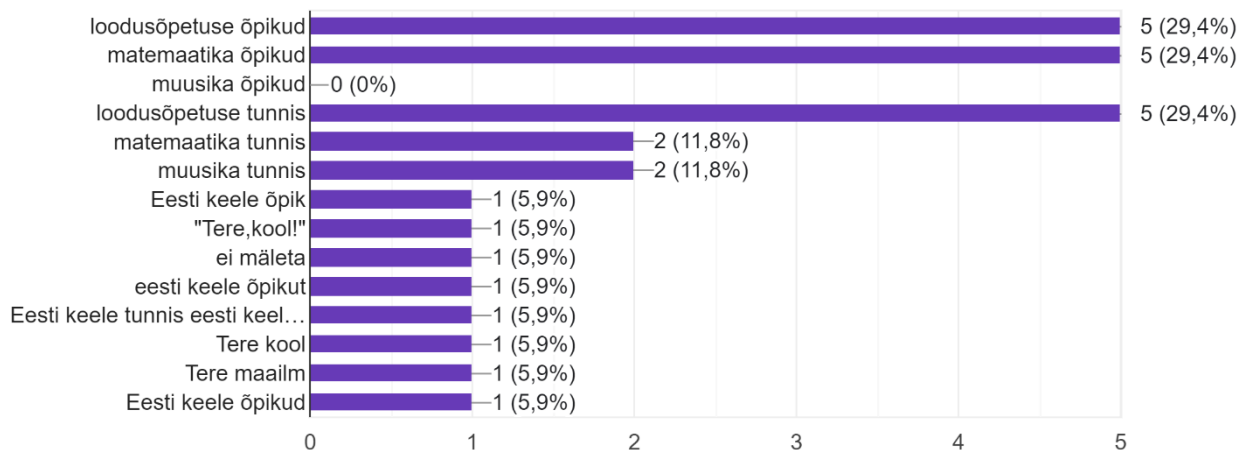
18 vastust

Joonis 9. Missuguseid rutiinseid tegevusi Te kasutate keelekümblusklassis?

11. Missugused eesti keele õpikud toetavad Narva koolide õpetajaid keelekümbluse mudeli rakendamisel kõige rohkem?

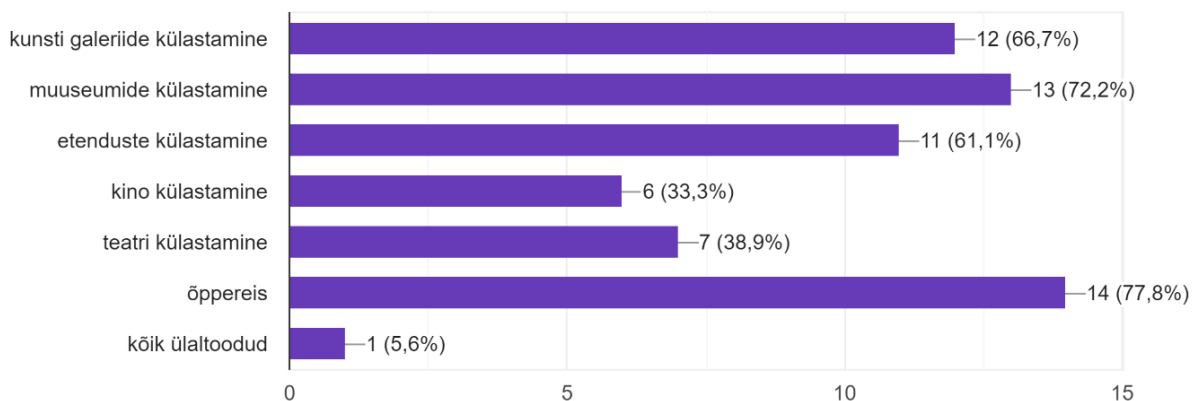
17 vastust

Joonis 7. Missugused eesti keele õpikud toetavad Narva koolide õpetajaid keelekümbluse mudeli rakendamisel kõige rohkem?

12. Missuguseid klassiväliseid keelekümblusüritusi Te kasutate keelekümblusklassis(des)?

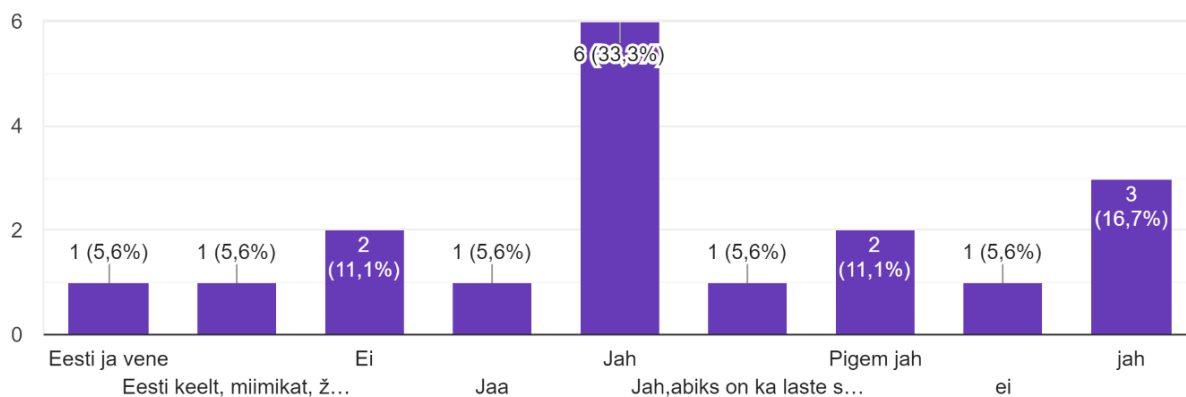
18 vastust

Joonis 8. Missuguseid klassiväliseid keelekümblusüritusi Te kasutate keelekümblusklassis (des)?

13. Kas Te kasutate keelekümblusklassis ainult eesti keelt?

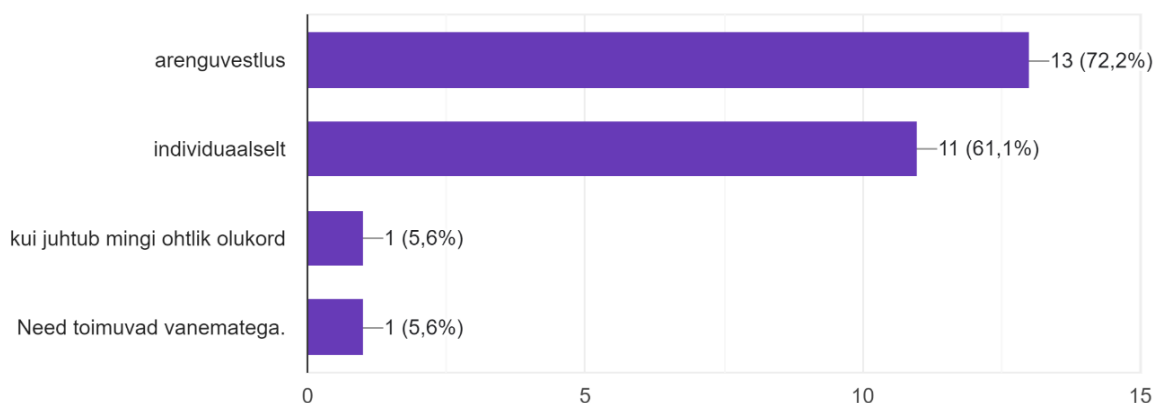
18 vastust

Joonis 9. Kas Te kasutate keelekümblusklassis ainult eesti keelt?

14. Millal Te kasutate keelekümblusklassis ka vene keelt?

18 vastust

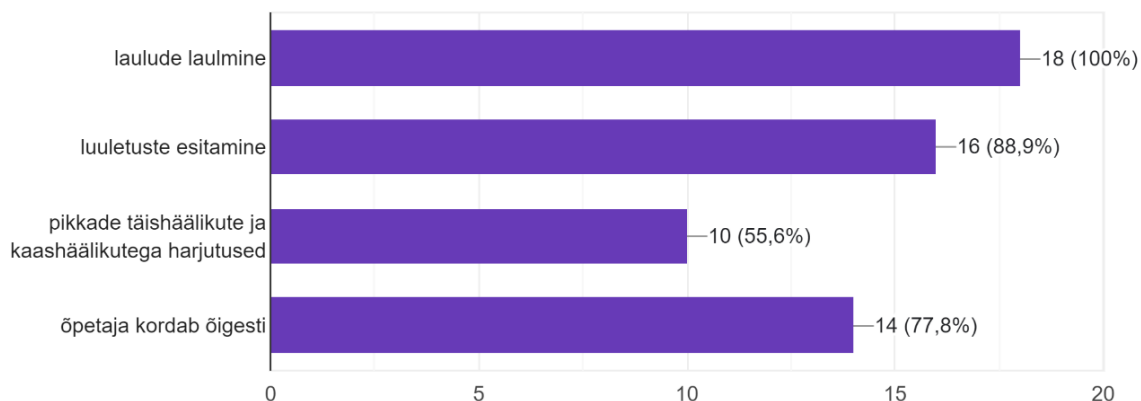
Joonis 10. Millal Te kasutate keelekümblusklassis ka vene keelt?

15. Kuidas Te rakendate diferentseeritud õpet keelekümblusklassis (des)?

- kiirematele ja andekamatele lisatöölehed, lisaülesanded
- hinnete panemisel
- lähened individuaalselt mõnede õpilaste suhtes (lisaülesanded)
- arvestan õppurite eripära, arengut, huve. Hindan igäühe saavutusi lähtuvalt õpilasest, valin neile eelistatud õpikeskkonda jne.
- loon võimalusi teadmiste kujunemiseks erivajadustega õppijatest ja nende toetamisest
- rühmatööd
- kasutan diferentseeritud hindamist, annan kergemal tasandil ülesandeid
- individuaalselt

16. Missuguseid häälendamise ülesandeid Te kasutate keelekümblusklassis?

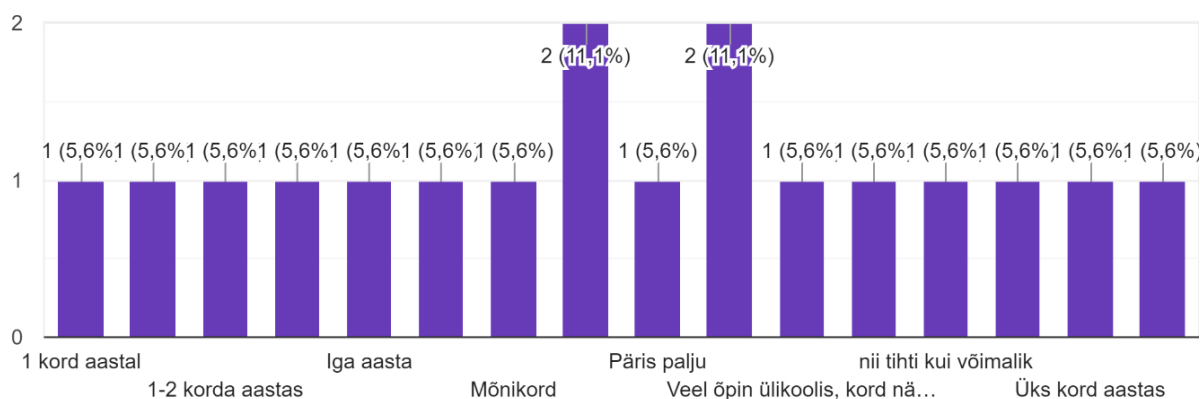
18 vastust

Joonis 14. Missuguseid häälendamise ülesandeid Te kasutate keelekümblusklassis?

17. Kui tihti Te olete käinud keelekümbluskoolitustel?

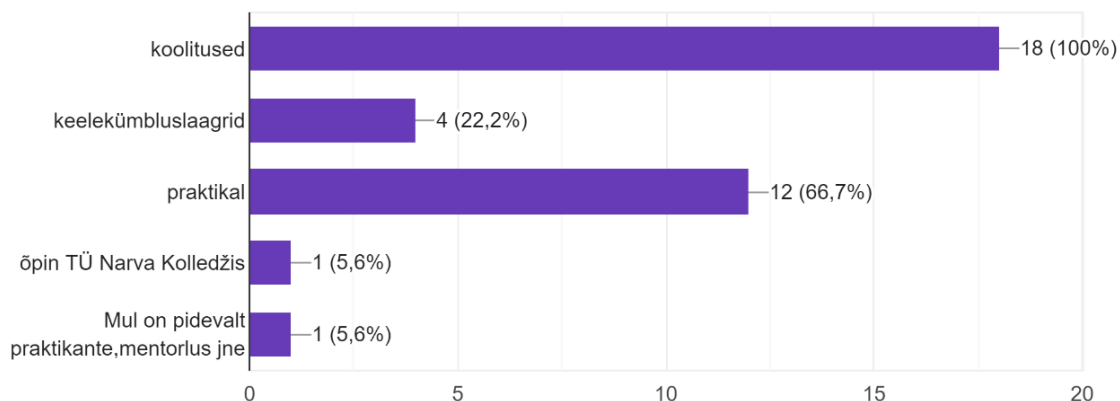
18 vastust

Joonis 11. Kui tihti Te olete käinud keelekümbluskoolitustel?

18. Kuidas Te arendate oma keelekümblustedmiisi?

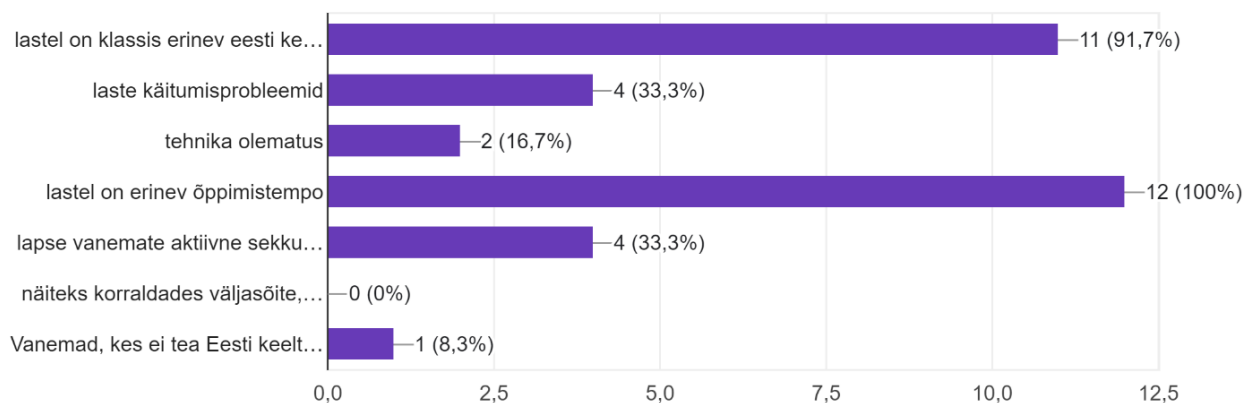
18 vastust

Joonis 12. Kuidas Te arendate oma keelekümblusteadmisi?

19. Missuguste raskustega Te puutute keelekümblusklassis kokku?

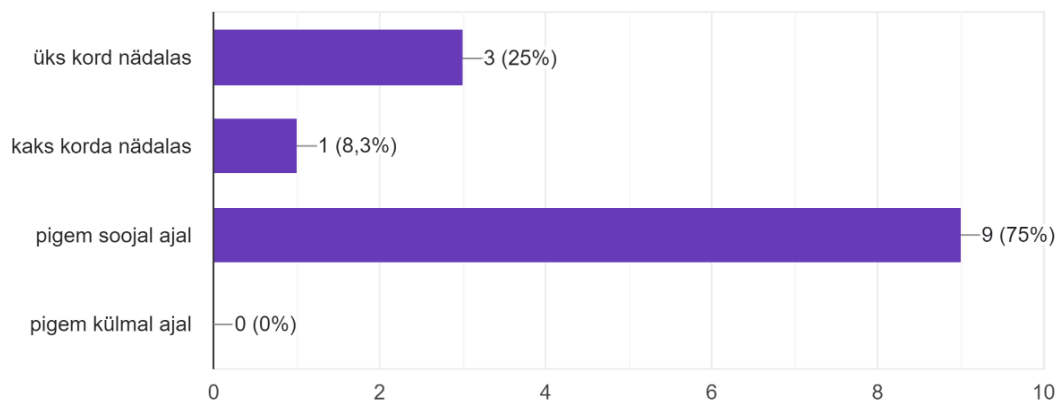
12 vastust

Joonis 13. Missuguste raskustega Te puutute keelekümblusklassis kokku?

20. Kui tihti te kasutate õuesõpet?

12 vastust

Joonis 14. Kui tihti Te kasutate õuesõpet?

Lisa 3. Õpikute valik

Õpiku nimetus	Autorid	Klass	Osa	Lehekülgede arv	Kirjastus	Ilmumisaasta
Loodusõpetus tööraamat	Hergi Karik, Aivo Saar, Kalle Sirel	1.klass	1. osa	52 lk	Koolibri	2009, 2011
Loodusõpetus tööraamat	Hergi Karik, Aivo Saar, Kalle Sirel	1. klass	2. osa	52 lk	Koolibri	2011
Tere, Kool!	Maire Kebbinau, Erika Kalmus, Ene Kurme, Krista Poks, Merike Pääru	1. klass	1. osa	104 lk	Maurus	2017
Tere, Kool!	Maire Kebbinau Merike Pääru, Nonna Meltsas	1. klass	2. osa	112 lk	Maurus	2019
Matemaatika	Kaja Belials	1. klass	1. osa	68 lk	Skriibus	2019
Matemaatika	Kaja Belials	1. klass	2. osa	48 lk	Skriibus	2019
Matemaatika	Kaja Belials	1. klass	3. osa	80 lk	Skriibus	2019
Matemaatika	Kaja Belials	1. klass	4. osa	80 lk	Skriibus	2019
Tere, sõber!	Maire Kebbinau, Ene Kurme, Riina Popov,	2. klass	1. osa	92 lk	Maurus	2014, 2015

	Merike Pääru					
Tere, sõber!	Maire Kebbinau, Ene Kurme, Riina Popov, Merike Pääru	2. klass	2. osa	108 lk	Maurus	2014, 2015
Tere, maailm!	Maire Kebbinau, Kersti Koppel, Riina Popov, Merike Pääru, Merle Rebane, Silja Risti, Silja Risti, Reile Saaron, Laine Tammela	3. klass	1. osa	87 lk	Maurus	2015
Tere, maailm!	Maire Kebbinau, Kersti Koppel, Riina Popov, Merike Pääru, Merle Rebane, Silja Risti, Reili Saaron, Anna Sele, Laine Tammele	3. klass	2. osa	99 lk	Maurus	2014
Inimeseõpetuse tööraamat	Riina Kippak, Anne Kloren, Ene Kulderknup, Kaja Peetris	2. klass	-	88 lk	Koolibri	2022

Loodus- ja inimeseõpetuse õpik	Tiina Elvisto (ptk-d 6-17), Maarja Hallik, Kristi Pumbo, Aivar Kriiska, Tanel Mazur	3. klass	1. osa	69 lk	Avita (AS Bit)	2013
Ilus emakeel	Tiiu Kiveste, Elma Künnapas	3. klass	1. osa	120 lk	Koolibri	2013
Ilus emakeel	Tiiu Kiveste, Elma Künnapas	3. klass	2. osa	128 lk	Koolibri	2013